08/2020

ROČNÍK 4 / ČÍSLO 08 / 0,70 €
WWW.RKMAGAZIN.SK

Hlas, ktorý nemlčí

SK

RK MAGAZÍN

ISSN 2585-7916

TVÁR ČÍSLA

Umelec, ktorý si tyká so slobodou

→ Strana 26

REPORTÁŽ

Liečivá voda ukrytá v troskách slávnej minulosti

→ Strana 16

TÉMA

OBNOVUJÚ ZABUDNUTÉ

Po desaťročiach vypravili po zachovanom fragmente korytnickej železnice osobný vlak. Dnes Korýtko úspešne premáva už tretiu letnú sezónu. Ambície ale siahajú ďalej. Obnoviť chcú celú trať.

→ Strana 8

Fotoklub RK 1924

s podporou **Mesta Ružomberok** & **Roba Kolára**

vyhlasujú súťaž

Ružomberčania fotografujú 5

Fotografická súťaž pre všetkých, ktorých spája s Ružomberkom pôvod, pobyt, práca a štúdium

Súťažné témy:

- Moje mesto Ružomberok
- Moja rodina, práca, dovolenka
- Môj najlepší záber

- prihlásenie do súťaže cez www.fototime.sk
- súťaž prebieha od 4.7 -27.9.2020
- vernisáž Synagóga 31.10.2020
- finančné a vecné ceny

foto: Jaroslav Moravčík

viac info na:
www.fotoklub.sk
fb.com/FotoklubRuzomberok/

Hlas, ktorý nemlčí
RK MAGAZÍN

Robo Kolár

Ružomberok

Ochrana klenotov

SPRAVODAJSTVO — 7

Úrad práce v Ružomberku po novom vedie Ľubomír Kubáň

TÉMA — 8

Obnovujú zabudnuté

ROZHOVOR — 12

Na mestskom úrade by mali pracovať iba Ružomberčania

REPORTÁŽ — 16

Liečivá voda ukrytá v troskách minulosti

ŠPORT — 38

Ružomberské futbalistky: Nepočítali s nami, našťastie však hráme ďalej

RK Magazín, 08/2020, ročník IV., mesačník, 20. 6. 2020
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rkmagazin.sk
Web: www.rkmagazin.sk
Telefón: + 421 902 812 289
Šéfredaktor: Anna Zábojníková
Redaktori: Nikola Marhefková, Anna Šenkeríková, Juraj Brezáni
Dizajn, Grafika, web: Jaroslav Moravčík
Vydavateľ: R PRESS, s.r.o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok IČO: 51 058 316
Inzercia: Jaroslav Moravčík, + 421 908595 591, inzercia@rmagazin.sk
Predplatné: RK Magazín si môžete predplatiť v elektronickej podobe na inzercia@rkmagazin.sk
Tlač: Petit Press, a.s.
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 14. 08. 2020

Autorské práva ma vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie, akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

Milí čitatelia, milé čitateľky,

dodnes si pamätám starožitné čajové súpravy vo vitríne mojej babky, ktorá zvýšila intenzitu hlasu zakaždým, keď sa v ich bezprostrednej blízkosti zbesilo preháňali vnúčence.

Hoc sa chcel človek po zahriaknutí oduť, jej reakcia bola pochopiteľná. Vystavili sme riziku predmety pre ňu vzácne. Pravidelne pulírované a starostlivo uskladnené za tenkou vrstvou skla, kde boli chránené od externých hrozieb a zároveň vystavené oku na obdiv.

Kiežby si podobný prístup osvojili ďalší, vrátane štátu, krajov i samospráv. Teda vyvíjať úsilie a uvážene rozhodovať tak, aby svoje cennosti a poklady zveľaďovali a vystavovali ako vo výkladnej skrini. A ak bude riziko otrasu, tak zasiahnu.

Jeden z klenotov, ktorý sa podaril oprášiť iniciatívnym občanom, je vláčik Korýtko. Sprítomňuje niekdajšiu ľúbivú minulosť korytnickej železnice a nábeh má aj na perspektívnu budúcnosť. V našej reportáži do Korytnice vám pre zmenu ukážeme, ako z kedysi vychýrených kúpeľov ostali len chátrajúce objekty.

Na našich stránkach si tiež môžete prečítať o Ružomberčanovi, ktorý natáča dokumenty aj klipy pre Simu Martausovú, zbehnete s nami po ružomberských schodoch, dozviete sa, ako sa darilo v letnej sezóne rezortom a tiež to, v ktorej lokalite sa môžu po desaťročiach tešiť z vlastného kostola.

Príjemné čítanie Vám želá

Nikola Marhefková
redaktorka

Škody po povodniach na dolnom Liptove vyčíslili na viac ako tri milióny

Odtrhnuté mosty, zatopené pivnice aj domy. Rozprávali sme sa so starostami obcí, ktoré koncom júna postihli povodne. Niektorí odhadli škody na stovky tisíc eur, v Liptovských Sliačoch presiahli milión.

Text: Anna Zábojníková Foto: Dušan Dírer

Prívalové dažde sa preliali Ivachnovou, Ludrovou, Liptovskou Lúžnou, Liptovskými Sliačmi aj Liptovskou Štiavnicou. Následky záplav odstraňovali aj v Bielom Potoku.

Kapor v obývačke

„Pršať začalo okolo 21. hodiny. Je tu bývalé družstvo, kde je kanál, ktorý ide popod náš pozemok. Nazbieralo sa v ňom veľa vody, krovín a upchal sa. Zlomilo nám plot, prišiel som o 14 včelstiev," naznačuje následky povodne vo Vyšnom Sliači Robert Lukáč.

Rodina bola počas celej noci v pohotovosti. „Zaplavilo nám celý suterén domu. Prišli sme o práčku, umývačku riadu, chladničku a sporák. Hladina vody mala 60 cm, odniesol si to aj nábytok," opisoval situáciu v sobotu 27. júna pred obedom Lukáč.

O tretej v noci prišli rodine na pomoc hasiči, aby odčerpali vodu. „Sused má rybník, kde chová kapre. Jedného sme našli v kuchyni, tak som mu ho bol v noci o pol štvrtej vrátiť," hovorí o úsmevnom zážitku Lukáč.

Aj po šiestich týždňoch od živelnej pohromy sú v ich príbytku zapojené vysušovače. „Škody sme odhadli na 10 až 15-tisíc eur. Len na včelách to bolo päťtisíc," konštatuje Robert Lukáč.

V Liptovských Sliačoch bolo prívalovou povodňou zasiahnutých viac ako tristo domácností. Voda poškodila viac ako kilometer asfaltu, zničila aj koryto potoka v Strednom Sliači. „Poškodených bolo osem mostov, medzi Stredným a Vyšným Sliačom sa odtrhol svah," hovorí o následkoch prívalových dažďoch starosta Milan Frič. Škody tu vyčíslili na viac ako milión eur.

Obec zriadila transparentný účet, na ktorom sa zatiaľ nazbieralo 47-tisíc eur. Do pomoci sa zapojili aj vláda a z rezervy vyčlenila 65-tisíc eur či Slovenská distribučná, ktorá poslala 10-tisíc eur. „Viac ako 23-tisíc eur darovali na transparentný účet občania aj rodáci, za čo všetkým veľmi pekne ďakujem," hovorí starosta. Obecné zastupiteľstvo zriadi komisiu, ktorá rozhodne, akým spôsobom prerozdelia financie z transparentného účtu pre občanov.

Naraz spadlo toľko vody, že sa nedalo nič robiť

Po Liptovských Sliačoch bola najviac postihnutou obcou Liptovská Lužná. Aj podľa starostu Albína Husarčíka si takú prívalovú vodu nikto v obci nepamätá. „Spláchlo nám dve ulice, vytopilo školu, ihriská aj niekoľko domov. Najväčšie škody sú na mestských komunikáciách a ešte stále odstraňujeme následky. Škody sme vyčíslili na 824-tisíc eur," povedal Husarčík.

„U nás sme to nemali až také zlé, ako v iných dedinách, ale tiež nám vylialo potok a niektoré domy zaliala voda, podmylo cestu a voda zaplavila aj malý park, " vyratúva starosta Ivachnovej Vladimír Guoth. Škody tu vyčíslili na 20-tisíc eur.

Podľa starostu spadlo naraz toľko vody, že sa nedalo nič robiť. „To nie je, ako keď prší dva týždne vkuse a dvíha hladinu. Vtedy sa vieme pripraviť, napríklad vrecami s pieskom. Keď sa to však stane v priebehu hodiny a pol, tak sme bezmocní," zdôrazňuje. Zároveň dodáva, že vhodným opatrením by mohlo byť zadržanie vody. „Možno by sa dala postaviť nejaká zdrž v hore, ale keď príde takáto voda, nevieme, či by sa nepreliala, alebo či by aj tú voda nevzala," naznačuje Vladimír Guoth.

Noc z 26. na 27. júna si zapamätajú aj obyvatelia Liptovskej Štiavnice. Dažďovej smršti najskôr predchádzali tri búrky. „Potom už nepršal dážď, ale doslova padali vedrá s vodou," približuje starosta Dušan Lauko.

V katastri Štiavnice sa rozprestierajú tri doliny: Ludrovská, Zemianska a Komornícka. „Zemianska dolina vyzerala ako v mesačnej krajine, tam kde bola cesta, tiekol potok. Tam kde bol potok, boli zase zanesené skaly, rovnako dopadli aj ďalšie dve doliny," vysvetľuje Lauko a dodáva, že sa katastrofe nedalo zabrániť, tiekla storočná voda.

V obci bolo vytopených viac ako 56 rodinných domov. Nešťastie zasiahlo aj lávky a premostenie na potoku Štiavničanka. Potrubia nestíhali, voda sa vybrežovala na iných miestach. „O dva, tri dni nebolo ani poznať, že prebehla takáto smršť, aj keď na odstraňovaní škôd, hlavne v podobe úpravy poľných ciest, stále pracuje naše urbárske spoločenstvo, povodie Váhu aj štátne lesy. Dostávame sa do „normálu", no potrvá ešte roky, kým budú doliny vyzerať tak, ako predtým."

Obec vyčíslila škody na približne stotisíc eur. „Odsúhlasili sme aj zriadenie transparentného účtu, kde sme vyzbierali 1700 eur. Tieto peniaze by sme chceli rozdať ľuďom, no na to ešte musí zasadnúť mestské zastupiteľstvo," hovorí o finančnej podpore starosta Dušan Lauko.

Po povodni v obci zvolali krízový štáb a následne zasadlo aj zastupiteľstvo. „Prišli sme k jednému riešeniu. Štiavnicu by vedel zachrániť suchý polder. Vodu by

sme zastavili nad obcou a pustili len také množstvo, ktoré by bolo únosné prejsť dedinou. Ak sa situácia zopakuje, hrozí pohroma nanovo, darmo budeme prehlbovať korytá potokov," hovorí o záchrane a jedným dychom dodáva, že na uskutočnenie opatrenia bude treba väčší balík peňazí. „Či sa nám to podarí, je ťažké povedať. Chceme osloviť aj projektanta, či je to vôbec reálne, ale aj životné prostredie. Neviem to ešte odhadnúť, ale bude to viac ako stotisíc eur," hovorí o riešení Lauko.

V Ludrovej voda poškodila mosty

Prívalové dažde poškodili v Ludrovej mosty a zbúrali aj regulácie toku, ktoré nedávno vybudovalo Povodie Váhu. Zatopilo pivnice, garáže, hospodárske budovy, ale aj pivničné priestory kultúrneho domu. V materskej škole voda zničila vykurovacie telesá.

„Škody sme vyčíslili na približne 350-tisíc eur, no ešte stále sa ukazujú následky. Stále prebiehajú záchranné práce. Sanujeme poškodené stavby, aby nedošlo k ich zrúteniu a opravujeme poškodené stavby," približuje situáciu po viac ako mesiaci od povodní starosta obce Ludrová Peter Slimák.

Rovnako ako v Liptovskej Štiavnici aj Ludrovej sa črtá vybudovanie protipovodňových opatrení. „Komunikujeme aj so správcom vodného toku aj s organizáciami, ktoré hospodária v blízkej Ludrovskej doline, odkiaľ prišla povodeň. Máme vytipované lokality, kde by sme radi vybudovali záchytné hrádzky, ktoré by zabránili tomu, aby obec zasiahla obrovská voda," avizuje starosta Peter Slimák.

Stručne

Dostavba diaľničného úseku Ivachnová - Hubová sa oneskorí minimálne o rok. Avizoval to po kontrolnom dni minister dopravy a výstavby Andrej Doležal. S dokončením obchvatu Ružomberka sa pôvodne rátalo v polovici, resp. na konci roka 2022.

ÚVN spustila urgentný príjem vyššej kategórie. V prevádzke bude pre dospelých pacientov 24 hodín denne. Nové oddelenie sa nachádza v chirurgickom pavilóne, časť – zázemie pre lekárov a sestry – je situovaná v tzv. poľnej nemocnici, kým sa dobudujú chýbajúce priestory.

Most v Likavke pri Centre sociálnych služieb zdemolujú a na jeho mieste postavia nový. Termín začatia stavebných prác zatiaľ nie je známy, no doprava bude na úseku cesty obmedzená takmer rok.

Zo 70 nominantov, ktorých hnutie OĽaNO navrhlo na post prednostov okresných úradov, neprešli pripomienkovaním verejnosti štrnásti kandidáti, vrátane Ružomberčana Emila Marettu. Tunajší okresný úrad tak naďalej vedie Anna Paráková.

Radnica na poslanecký návrh Juraja Burgana (KDH) zriadi samostatnú komisiu pre životné prostredie. Agendu životného prostredia čiastočne riešia už existujúca Komisia pre územné plánovanie, dopravu a životné prostredie a Komisia pre riešenie zápachu a prašnosti.

Mesto pre finančné dopady pandémie pozastavilo 23 investičných akcií naplánovaných na tento rok, vrátane najväčšej 330-tisícovej revitalizácie Kalvárie či rekonštrukcie ulice Za dráhou. Ich realizácia bude závisieť od ekonomickej situácie mesta.

Dve ružomberské obce majú od začiatku júla nových farárov. Diecézny biskup Štefan Sečka presunul Karola Karaša z Valaskej Dubovej do Liptovskej Osady, kde začiatkom roka zomrel farár Alojz Kostelanský. Novým farárom vo Valaskej Dubovej sa stal Ľuboš Satina, ktorý doteraz pôsobil v Suchej Hore.

Úrad práce v Ružomberku po novom vedie Ľubomír Kubáň

Ministerstvo práce plošne odvoláva riaditeľov úradu práce. Za nového šéfa ružomberského úradu vymenovali komunálneho politika Ľubomíra Kubáňa, ktorý vystriedal Romana Cambera.

Po novom šéfuje ružomberskému úradu práce Ľubomír Kubáň. Mestský a župný poslanec vo funkcii nahradil doterajšieho riaditeľa Romana Cambera, ktorého odvolali po štyroch rokoch pôsobenia.

Hromadné odvolávania

Koniec Camberovi oznámili bez udania dôvodu. Umožňuje to novela zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, zahŕňajúca aj výmenu generálnych riaditeľov úradu práce, ktorú ešte v máji schválil parlament v skrátenom legislatívnom konaní.

„Generálny riaditeľ a generálny tajomník služobného úradu Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny odvoláva (dôvod neudáva) a vymenováva do funkcie riaditeľov Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny," potvrdila Jana Lukáčová z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.

V novele zákona sa stála štátna služba zmenila na dočasnú. Čo znamená, že noví riaditelia sú vymenovaní podľa osobitného predpisu a nemusia prejsť výberovým konaním. Na výkon funkcie nie je požadovaná ani odborná prax či vzdelanie.

Takýto návrh zákona bol z opozičných parlamentných lavíc podrobený kritike. „Ak preukázateľne vieme, že niektoré úrady práce nefungujú, je legitímne, aby mohli byť riaditelia vymeniteľní," hájil novelu minister práce Milan Krajniak, pod ktorého rezort úrady práce spadajú. Dodal, že plošné čistky neplánujú. Realita však vyzerá trochu inak.

Poslanec Ľubomír Kubáň počas mestkého zastupiteľstva. Foto: Viktor Mydlo

Personálne výmeny začali na viacerých úradoch v priebehu júla, k prvému augustu sa vymenila vyše polovica hláv úradov. Zo všetkých 46 úradov práce na Slovensku bolo k 1. augustu vymenovaných 25 nových riaditeľov, potvrdila Lukáčová.

Ďalšie politické nominácie?

Kritici aj z radov mimoparlamených strán upozorňovali, že nová legislatíva umožnila obsadzovanie postov regionálnymi politikmi alebo blízkymi spolupracovníkmi hnutia Sme rodina. Išlo by tak o ďalšie stranícke nominácie v štátnej správe po tom, čo vládne hnutie OĽaNO vymení všetkých 72 prednostov okresných úradov.

V Banskej Bystrici napríklad na úrad práce nastupuje okresný predseda a krajský podpredseda hnutia, v Košiciach neúspešný kandidát na poslanca, v Prievidzi odborník hnutia na poľnohospodársku výrobu. V neďalekom Liptovskom Mikuláši sa úradu ujala Erika Revajová z Ružomberka, ktorá v posledných parlamentných voľbách kandidovala za Sme rodina zo 128. miesta.

Zdá sa tak, že ružomberský úrad práce nebol obsadený podľa straníckeho kľúča. Do úradu nastúpil 22. júla Ľubomír Kubáň (nezávislý, Za slušný Ružomberok). S agendou úradu má skúsenosti – v rokoch 2011 až 2012 tu pracoval na odbore služieb zamestnanosti.

Obnovujú zabudnuté

Po desaťročiach vypravili po zachovanom fragmente korytnickej železnice osobný vlak. Dnes Korýtko úspešne premáva už tretiu letnú sezónu. Ambície ale siahajú ďalej. Obnoviť chcú celú trať.

Text: Nikola Marhefková Foto: Jaroslav Moravčík

Je niečo pred 2:47, ale Ján Veselovský nespí. Sedí v lokomotíve, pripravený na rannú službu. Čo chvíľa mu už na dvere zaklope hubár, jeden z pravidelných cestujúcich. V neskorších hodinách nastupujú poľovníci, kosci v Bielom Potoku sa do vozňov usádzajú i ženy smerujúce na Jazierce. Tiež za prácou, na družstvo. Vlak im však zastavuje ešte pred zastávkou, aby to ku kravínom nemali ďaleko.

„Boli to pravidelní cestujúci. Poznali sme sa, zdravili, vychádzali v ústrety," vydáva sa po pamäťových stopách Ján Veselovský, rušňovodič legendárneho Korýtka, ktoré premávalo po niekdajšej železničke spájajúcej Ružomberok s Korytnicou.

Keď sa začalo zletnievať, vagóny sa plnili výletníkmi. Partie mierili na guláše na Podsuchú, iní turisti sa zviezli až do kúpeľnej osady, cieľovej destinácie 24 kilometrovej trate. „Človek si mohol spraviť celodenný výlet za 5 korún. Zobral si jednu tašku, do nej vložil fľašky, kúpil lístok, zviezol sa do Korytnice, kde si nabral medokýšu. V neďalekej reštaurácii si mohol dať kávičku, porozprávať sa so známymi. A šiel naspäť," pokračuje Veselovský, ktorý jazdil v 70. rokoch. V tom čase už sa už po trati nevozilo drevo do papierní a píl ako kedysi.

A čoskoro mala skončiť aj osobná preprava. Úzkorozchodná trať sprevádzkovaná ešte z čias Rakúska-Uhorska, v roku 1908, prežila dve svetové vojny, počas SNP zásobovala partizánov v lese, neustála však konkurenciu nákladnej a autobusovej dopravy. Vtedajšia Československá socialistická republika neefektívne trate zrušila, vrátane korytnickej. Vláčik prešiel posledný raz v roku 1974, väčšinu trate demontovali. „Škoda tých časov. Boli sme ako taká rodina," spomína rušňovodič, ktorý bol na železničke až do ukončenia jej prevádzky.

Po temer polstoročí nastúpila ďalšia generácia „korýtkovskej rodiny". Založená nie na pokrvných väzbách, ale na snahe sprevádzkovať zachovaný úsek trate vedúcej cez mesto Ružomberok. Čo sa im aj podarilo.

A veľmi ich asi ani predstavovať netreba. Historický vláčik Korýtko, ktorý aj v pandemickom roku úspešne zahájil svoju tretiu sezónu, je medzičasom už vychytená letná atrakcia. Počas prádzninových víkendov motoráčik prevezie záujemcov po vyše trojkilometrovom fragmente železničky z hlavnej stanice, ponad Váh, cez sídlisko Roveň až po bývalú zápalkáreň na Šoltésovej ulici. Pripojený má špeciálny nákladný vozeň, tento rok v úctyhodnom veku 111 rokov, kde si môžu cestujúci zadarmo naložiť bicykle či kočíky.

Na stanici Zápalkáreň totiž možno hneď zmeniť kolesá rušňa za tie na bicykli a pokračovať priamo na Cyklokorytničku, alebo sa len tak usadiť v pohľadných priestoroch stanice. V ideálnom prípade však Zápalkáreň nebude konečnou stanicou. Je zatiaľ prvým krokom v oveľa ambicióznejšom pláne.

Dôkazová jazda

Tým je obnova niekdajšej korytnickej železnice. Pokusov bolo viacero, myšlienka na ňu skrsla naposledy v roku 2012. Oblasti v Revúckej doline sa turisticky rozvíjali, v Liptovskej Osade budovali komplex Gothal, v apartmánových domoch pribúdali lôžka, ďalšie lokality mali potenciál.

Architekt Vavrinec Kendera si spolu s ďalšími kolegami povedal, či by nestálo za úvahu oblasti spojiť a niekdajšiu trať obnoviť ako elektrickú turistickú železnicu. Úvaha časom naberala konkrétnejšie kontúry. Výpočtami, dátami, predbežnými odhadmi.
O dva roky už malo mesto na stole koncepčnú štúdiu, kde bola i v spolupráci s odborníkmi žilinskej univerzity potvrdená realizovateľnosť zámeru. Skončila však v šuflíku.

No vízia o obnove migrovala. Dostávala sa k iným, preberala sa na pracovných raňajkách i neformálnych rozhovoroch pri pive. Nadchla ďalších, ktorí sa s ňou stotožnili a stali sa akousi hybnou silou pri jej zhmotňovaní. Tu sa už pozeráme na známu štvoricu Martina Baníka, Vavrinca Kenderu, Tomáša Štreita a Miroslava Klímu. V počiatkoch označovaní ako nadšenci či akti visti, dnes už figurujúci pod

←
Štvorica iniciátorov, ktorá sa zaslúžila o sprevádzkovanie zachovanej časti korytnickej železnice.
Zľava: Martin Bánik, Tomáš Štreit, Vavrinec Kendera a Miroslav Klíma
Foto: Jaroslav Moravčík

Záber pôvodného historického vláčika Korýtko. Zdroj: Andreas Wagner.

občianskym združením Korytnická železnica.

„Prišla taká agilita. My štyria sme sa asi vhodne stretli, každý z nás dokázal niečo zabezpečiť, prispieť svojím vkladom. Začali sme pracovať, tvrdohlavo sme šli za víziou," hovorí Tomáš Štreit s tým, že každý sa venuje projektu popri svojej práci a ukrojuje zo svojho voľného času.

Išli na to postupne. Na začiatok chceli sprevádzkovať pozostatok trate od hlavnej stanice po Malé nádražie a vypraviť po ňom vlak. No narazili. Na pochybovačné tváre aj ortiele, že sú to nereálne plány.

Vo vlastnej réžii si tak na jeseň 2017 objednali historický vlak Hurvínek. „Keďže vtedy to nešlo formou atrakcie pre občanov mesta a turistov, spravili sme atrakciu sami pre seba a pozvaných hostí. Vyslovene sme sa snažili dokázať, že vlak tadiaľ môže prejsť," hovoria o tom, ako chceli verejne demonštrovať životaschopnosť plánu.

Svätokatarínska jazda mala ohlas, stala sa dôkazovým materiálom, na ktorom mohli stavať. „Železnicu sme vrátili do povedomia ľudí, po vyše 40 rokoch po nej prešiel osobný vlak. Mnohých nápad nadchol," hovorí Baník. Nasledovali jednania s mestom, Oblastnou organizáciou cestovného ruchu Liptov a schválený grant na projekt Korýtko vlakom bicyklom.

ŽSR počas príprav sprevádzkovali trať, štvorica manuálne vyčistila posledné metre koľaje patriace Doprastavu, ktoré boli zarastené a pod nánosom hliny, opravili i výhybku a podvaly. A roku 2018 spustili premiérovú letnú prevádzku, odštartovanú podujatím Korýtkofest.

Už prvá ranná jazda a beznádejne zaplnený vagón naznačoval úspech. Priazeň si Korýtko zachovalo aj naďalej, počas predošlých dvoch sezón prepravil vyše

Vizualizácia električky, ktorá by premávala po obnovenej železnici. Zdroj: Vavrinec Kendera

12-tisíc cestujúcich. V tieto víkendy sa chodí povoziť priemerne 400, zastúpenie má už aj pravidelná klientela.

Pre miestnych i turistov

V hlavách naďalej nosia pôvodný plán obnovy železničného spojenia. Realizovaná by mohla byť v troch etapách. „Bolo by zaujímavé obnoviť trať po Vlčí dvor s lanovkou na Vlkolínec. Druhým dôležitým bodom je spojenie s Liptovskou Osadou, kde žije 6-tisíc ľudí a pribúdajú tu investície pre cestovný ruch. Úsek Liptovská Osada – Korytnica by bol atraktívnejší s predĺžením až na Donovaly, čo by bola pre mobilitu turistov najlepšia cieľová stanica," konkretizuje architekt Vavrinec Kendera.
Išlo by o spojenie rezortov a oblastí s rozvojovým potenciálom. Výletníkom má čo ponúknuť aj Podsuchá, Jazierce, Smrekovica i Magurka.

„Železnica dokáže tvoriť chrbtovú kosť doliny, ktorá je na pomedzí Veľkej Fatry a Nízkych Tatier. Dodala by krajine punc vážnosti a ukázala, že aj Veľká Fatra je úžasná a má čo ponúknuť," argumentuje v prospech obnovy Tomáš Štreit. Zvyšok partie vtipne poznamenáva, že je v ich úmysle aj „odľahčenie" Vysokých Tatier.

Okrem turistom by trať slúžila najmä domácim ako prímestská doprava. Len do Liptovskej Osady a naspäť jazdí denne asi 90 spojov, ktoré v priemere prepravia zhruba dvetisíc ľudí.

Niektorí miestni využívajú vláčik ako alternatívnu hromadnú dopravu už teraz „I keď sú v menšine, možno percento, niektorí obyvatelia z tejto lokality využívajú Korýtko počas víkendu ako spoj do mesta," potvrdzuje Tomáš Štreit. Z Bieleho Potoka zvyknú chlapi nasadnúť na bicykle, nechať ich na Zápalkárni a vlakom sa odviezť do mesta k chmeľovému nápoju.

„Prišla aj pani, ktorá vždycky cestovala Korýtkom. Bola tu na čučoriedkach, s naplneným košíkom si sadla do vláčika a odviezla sa hlavnú stanicu, odkiaľ ju syn zase zobral autom domov," dopĺňa portfólio cestujúcich Martin Baník. Práve pamätníci sa neraz pristavia, podebatujú, zalovia v spomienkach.

Okrem nich atrakcia láka najmä rodiny s deťmi, cyklistov a turistov, z ktorých sa práve mladšie ročníky dozvedajú o existencii niekdajšej Korytničky. „Prevádzka vláčika má aj osvetový rozmer, pozdvihuje sa ňou kultúrne a

historické povedomie," menujú ďalší prínos.

Čo stojí v dráhe?
Na víziách je skvelé to, že nepodliehajú expiračnej dobe. Aj štvorica ju napĺňa postupne, po etapách. Dôkazom je tiež stanica Zápalkáreň, ktorú prevádzkujú. Ponáša sa na živý organizmus, rok čo rok rastie. Na začiatku to bola prázdna plocha, ktorú bolo potrebné vyplanírovať a vyčistiť. Prvý rok pribudol jeden kontajner ako provizórna zastávka. O rok na to ďalší, cyklopožičovňa, priestory na posedenie či trávnatá plocha na pikniky. Tohtoročným prírastkom je 14 metrov pôvodnej úzkorozchodnej trate, na ktorú chcú v budúcnosti umiestniť pôvodné historické Korýtko.

Výslednú podobu Zápalkárne určujú tiež samotní cestujúci. „Priestor stanice sa kreuje aj vďaka podnetom návštevníkov, ktoré zisťujeme v rámci dotazníkov. Vyslovene si žiadali napríklad občerstvenie, privítali by aj ihrisko pre deti," hovorí štvorica, no dodáva, že želané zveľaďovanie areálu je však limitované aj financiami. Každoročné granty, odklepnuté v čoraz nižšej sume, pokrývajú najmä náklady na prevádzku vláčika.

Čo môže potenciálne pridusiť víziu, ktorá sa zatiaľ nadýchla po stanicu Zápalkáreň? Otázniky vzbudzuje zámer výstavby bytového domu v Baničnom, ktorá je projektovaná v ochrannom pásme dráhy a potenciálne by mohla ohroziť prevádzku trate.

Viceprimátor Ján Bednárik vlani povedal, že chce atrakciu zachovať. „Neviem si predstaviť, aby Korytnička, ktorá už nadobudla ako-také meno, by mala byť prerušená pre výstavbu. To sa musí technicky urobiť tak, aby počas sezóny prevádzky vláčika to bolo zabezpečené," ubezpečoval druhý zástupca primátora v reportáži Mestskej televízie Ružomberok.

Na mieste sú pochybnosti, či bude možné skĺbiť panelák aj prevádzku Korýtka. „Keďže ide o päťpodlažnú budovu, môže to ohroziť prevádzku zo strany budúcich nájomcov bytového domu. Neviem, kto by toleroval prevádzku parného vlaku pod oknami," hovorí Kendera.

V trase železnice sa tiež plánuje výstavba rýchlostnej cesty R1. Úsilie o obnovu by ňou však nemalo byť poznačené. „Koridor pôvodnej trasy trate je chránený v územnom pláne. Navrhovaná trať v niektorých miestach križuje R1. Keď sa doladia detaily projektu, nemalo by to zásadne ovplyvniť našu železnicu. Určite by mal byť zvolený kvalitný krajinársky prístup pri projektovaní

Rušeň Korýtko na ružomberskej železničnej stanici. Zdroj: Andreas Wagner.

rýchlocesty," vysvetľuje ďalej architekt.
Dôležitý je postoj aj ŽSR. Predĺženie trate do Korytnice zatiaľ neplánujú a ani by ju finančne neutiahli. „Možnosť obnovenia tohto spojenia je možné v realizácii súkromného projektu alebo združenej investícii mesta/samosprávneho kraja/súkromného investora. ŽSR nedisponujú dostatočnými zdrojmi na takýto projekt," uviedla hovorkyňa ŽSR, no zároveň povedala, že „ŽSR v rámci svojich možností projekt podporia."

Obnova trate po Korytnicu by podľa odhadov stála 40 miliónov eur, predĺženie po Donovaly ďalších 20 miliónov.

„Ďalším krokom je po niekoľkých sezónach projekt vyhodnotiť a predstaviť komplexnú myšlienku obnovy trate do Korytnice, prípadne na Donovaly, štátnym inštitúciám ako ministerstvo dopravy a ŽSR. Korytnická železnica by sa mohla stať strategickou turistickou železnicou podobne ako tatranská TEŽ- ka, preto sa domnievame, že by sa mal projekt riešiť hlavne na národnej úrovni," načrtáva ďalší postup Miroslav Klíma. Dodáva, že výstavbu trate by mohol zabezpečiť štát, o prevádzku železnice by mohli mať záujem aj súkromní dopravcovia.

Uvedomujúc si náročnosť projektu, štvorica stále poukazuje na jeho potenciál a opodstatnenosť. „V krajinách, kde existuje horská turistika, sú kvalitné železnice samozrejmosťou. Náš projekt má historický základ a potreba riešiť atraktívnu verejnú dopravu pre turistov je do budúcna nevyhnutná. Železnice tohto typu ukazujú ucelenosť turistického potenciálu a stávajú sa marketingovým znakom regiónu podobne ako je to v Rakúskom Zillertal alebo Stubai," hovoria iniciátori, ktorí by svoju víziu chceli názorne predostrieť v propagačnej animácii, na ktorú aktuálne hľadajú prostriedky.

Na mestskom úrade by mali pracovať iba Ružomberčania

Poslanci mestského zastupiteľstva zvolili začiatkom júla za hlavného kontrolóra mesta Dušana Mataja. Kvôli najnovšej pozícii sa napokon musel vzdať poslaneckého mandátu.

Text: Anna Zábojníková, Foto: autorka

Prečo ste sa rozhodli stať kontrolórom? Nebavila vás práca vedúceho odboru životného prostredia na okresnom úrade?

Som Ružomberčan, žijem tu. Robil som na úrade dosť dlho, je mi bližšia samospráva. Štátna správa je suchá, bez kreativity a, napokon, vždy, keď sa menia primátori a vedenie mesta, každý začína odznova. Nie vždy nastane rozumná kontinuita, že sa pokračuje v procesoch, ktoré boli začaté za bývalého vedenia. Aj z riadiacich procesov samosprávy je mi to bližšie, dosť som sa tomu za tie roky venoval.

Odkedy máme primátora Igora Čombora, ak rátame aj poslaneckú funkciu, je to už vaša piata pozícia, z toho tretia na meste. Nie je to preto, že skrátka idete pracovať tam, kde vás práve primátor alebo vedenie mesta potrebujú?

V tomto prípade nie. Ja som bol prednosta a keď nastúpil Čombor, tak ma odvolal a menoval si iného prednostu. Personálne zmeny považujem za legitímne právo primátora. V týchto pracovných pozíciách s tým treba počítať. Za obdobie primátora Igora Čombora som pracoval na dvoch pozíciách, ak nerátam poslaneckú funkciu.

Ako prednostu vás síce odvolal, ale skončili ste v kancelárii primátora mesta.

Ako som už spomenul, išlo o zachovanie určitej kontinuity.

O tom, že sa stanete hlavným kontrolórom, sa v meste verejne hovorilo dávno pred voľbou.

Reči mohli vzniknúť. Dlho som hovoril o tom, že sa na to dám. Primátor Čombor na to ani vplyv nemal, v mojom klube som podporu určite mal, ale o kandidovaní som im oznámil, až keď som podal prihlášku. Navyše, niektorí, s ktorými som o tejto pozícii hovoril asi pred rokom, ma nepodporili. Bol to hop alebo trop. Ak by dvaja poslanci neprišli, tak by sa mohlo stať, že by som nevyhral.

Rovnako sa hovorí aj o tom, že poslanci v Klube primátora a KDH dostali príkazom, koho majú voliť.

Vôbec nie. Také príkazy vôbec neboli. Hovoriť poslancovi, že musí niekoho voliť, a je tajná voľba, je asi ťažké. Každý kývne, ale urobí si po svojom. Navyše, niektorí kandidáti prišli noví, cudzí, v dnešnej situácii, v akej sa samospráva nachádza aj v súvislosti s pandémiou, nie je čas na nové tváre a experimenty.

Nešlo teda o politické rozhodnutie?

Určite nie. Myslím si, že v dnešnej dobe nie je úloha kontrolóra robiť psa. Je to o tom, že človek má záujem o mesto, žije tu a je tam nejaké srdiečko. Reči o tom, že najlepší by bol kontrolór z Bratislavy, sú hlúposť, veď mesto nepozná. Samospráva je o tom, aby tam pracovali ľudia z Ružomberka. Nie som za to, aby tu pracovali cudzí.

Ak teda nešlo o politické rozhodnutie, poslanci sa museli rozhodovať na základe odbornosti. Akú máte odbornú prax?

Ako kontrolór viem preventívne niektoré veci riešiť. Z procesov, čo poznám, viem prevenciu posúdiť. Procesy poznám dosť podrobne a do hĺbky. Kontrola je o tom, aby človek vedel, ako prebiehajú procesy, aby boli správne a v súlade so zákonom. Čítať zákon s porozumením viem. Kontrol v mojich funkciách som zažil veľmi veľa, viem, ako to funguje. S odbornosťou problém nemám. Aj v súčasnom zamestnaní vykonávam kontrolnú činnosť, len podľa iných predpisov, ale účel a cieľ je rovnaký.

Na čo sa zameriate ako prvé, keď nastúpite do úradu?

Ako prvé musím dokončiť úlohy od apríla, zročné uznesenia, ktoré treba predložiť na mestské zastupiteľstvo, predložiť plán kontrol na druhý polrok. Pracujeme na tom aj s kolegyňou kontrolórkou. Zameriam sa na prevenciu, aby nedošlo k porušovaniu zákona a interných predpisov.

Ako chcete dokázať, že budete odborný a nestranný, objektívny a nie politicky nominovaný?

Ja som bol vždy objektívny a nezávislý. Nikdy som osobný záujem nepovyšoval nad verejný. To ma strašne vyrušuje, vtedy sa robia aj chyby.

Naposledy boli hlavným kontrolórom zistené viaceré nezrovnalosti, napríklad v Hýrošovom parku, pri rekonštrukcii Horskej ulice či Hrabovskej priehrady. Budete kontrolovať všetky obstarávania, ktoré robil vedúci oddelenia investícií Pavol Dobrodej?

Budem. Je to uznesenie mestského zastupiteľstva, bude to zahrnuté v pláne kontrol a je to aj definované, že treba skontrolovať všetky obstarávania od roku 2015 do 2018 nad 10-tisíc. Len treba ešte povedať, verejné obstarávanie nevykonával vedúci investičného oddelenia, robí to vždy referent, ktorý je za to zodpovedný, možno bolo aj nedostatok potrebných informácií, aby také uznesenie bolo prijaté, ale nie je to problém.

Je riziko, že mesto prišlo o viac peňazí?

Myslím, že nie. O priehrade vedúci investičného isto nerozhodol

sám, určite informoval vedenie mesta. Vždy je tam podpis prednostu aj zodpovedného pracovníka za verejné obstarávanie. Ak bolo pochybenie, skontrolujeme. Procesy v meste sú nastavené tak, že kšefty sa robiť nedajú. To musia byť samovrahovia, čo by niečo také urobili. Takí ľudia ani nemajú šancu dostať sa na úrad, výberovými neprejdú.

V čom sú slabé stránky hospodárenia mesta s verejnými financiami?
Nemyslím si, že sú. Skôr dodržiavanie interných postupov, ktoré sú dané smernicami. Nie je to problém pozrieť, či sú cyklické chyby, pri hospodárení nie sú. Rozpočet je vždy v poriadku, skôr časté zmeny rozpočtu, čo sa týka investičných akcií, opravy a údržba, ktoré vyplynú z reality.
U nás je veľký poriadok v porovnaní s inými mestami.

Navrhli by ste audit mestských spoločností za posledných päť rokov?
Samozrejme, ale každá mestská spoločnosť, kde sa audit podľa zákona robiť má, tak sa aj robí. Je to povinnosť.

Pri voľbe kontrolóra ste na otázku poslanca Jána Kuráňa odpovedali, že doteraz musíte naprávať chyby, ktoré sa stali v súvislosti s výstavbou autoumyvárne na Klačne. Čo to znamená?
Okresný úrad odbor Životného prostredia nebol príslušný rozhodnúť o povolení na stavbu. Bol príslušný len v jednej časti a to vodnej stavby, teda kanalizácie, vodovodu a čističky odpadových vôd pod umyvárňou. O stavbe nad zemou mal rozhodnúť stavebný úrad.

Prečo ste ako špeciálny stavebný úrad neskúmali, či je stavba v súlade so zákonom?
Na úrad som prišiel 1. júna. a stavebné povolenie bolo vydané v apríli. Už vtedy som vedel, že to bude problém. Tri roky s tým bojujeme. Špeciálny stavebný úrad konal na základe podkladov aj z mestského úradu, možno to nevyhodnotil správne a povolil. Nepochybil stavebník, ale úrady, ktoré mu to povolili.

Aký by bol pre vás priaznivý výsledok?
Stavba sa zrejme neodstráni. Treba to dať do súladu so zákonom tak, že sa dodatočne povolí.
Tak to totiž umožňuje stavebný zákon, ale o tom rozhodne stavebný úrad.

Sledujete aj dianie v Liptovskom Mikuláši?
Priznám sa, že veľmi nie.

Hlavným kontrolórom sa tam stal Martin Alušic, ktorý je zároveň externý právnik mesta Ružomberok. Na sociálnej sieti má vlastnú stránku, kde informuje verejnosť o dianí v súvislosti s jeho novou funkciou. Nerozmýšľali ste nad niečím podobným?
Ako kontrolór by som dianie komentovať nemal, ale uvidíme. Možno informovať ani nie tak o kontrolnej činnosti, ale o procesoch, ktoré prebiehajú. Sú to ale zložité veci, a treba tomu aj niečo obetovať, aby tomu človek rozumel. Zákonov je veľa. Možno časom.

Nedávno informoval o tom, že mestská polícia bola zneužitá na politické ciele. Viete, o čo ide?
O tomto neviem.

Tvrdil, že pred mimoriadnym zastupiteľstvom hľadali policajti poslancov v ich príbytkoch aj zamestnaniach. Vypytovali sa maloletých detí, kde majú rodičov a podľa kontrolóra všetky zistenia hlásili primátorovi, ktorý ich použil vo svojich mediálnych vyhláseniach. Alušic preto podal trestné oznámenie.
Zaujímavé, ale myslím si, že Martin Alušic je dosť skúsený na to, aby tomu rozumel.

Bol to podľa vás správny postup?
Áno. Zákon a rokovací poriadok upravuje spôsob zvolania zastupiteľstva.

Urobili by ste to isté?
Zákon o obecnej polícii vymedzuje základné úlohy, práva a povinnosti a ak bol porušený zákon, postupoval by som rovnako.

Kto je Dušan Mataj

Má 58 rokov, pochádza z Ružomberka. Posledné tri roky pôsobil ako vedúci odboru starostlivosti o životné prostredie Okresného úradu Ružomberok. Do komunálnej správy sa dostal vďaka exprimátorovi Jánovi Pavlíkovi v roku 2010, odkedy bol do roku 2011 vedúcim investičného oddelenia Mestského úradu v Ružomberku. Neskôr bol chvíľu prednostom MsÚ a po príchode Igora Čombora na úrad sa v roku 2014 stal vedúcim kancelárie primátora. Do mestského zastupiteľstva sa dostal na jar minulého roka ako náhradník za Miroslava Zuberca, ktorý odstúpil z funkcie poslanca.

AVESTAV

stavebná spoločnosť

www.avestav.sk

avestav@avestav.sk
+421 905 427 689
Madačova 1/A
Ružomberok

novostavby - rekonštrukcie

Liečivá voda ukrytá v troskách minulosti

Voľakedy boli pýchou, dnes sú hanbou Slovenska. Aj tak by sa dal nazvať schátraný areál, ktorého časť donedávna vlastnil Marián Kočner. Zavítali sme do niekdajších vychýrených kúpeľov Korytnica.

Text: Anna Zábojníková, Foto: autorka

Kedysi ich poznalo celé Rakúsko-Uhorsko. Liečivé účinky „zázračnej“ vody na vlastnej koži okúsili cisár František Jozef či slovenskí velikáni Jozef Miloslav Hurban a Ľudovít Štúr. A hoci kúpele nemajú až tak starú tradíciu, prvá zmienka o minerálnej vode, tzv. korytnických kyselkách, siaha až do 14. storočia.

Pramene pretekali a liečili. Vďaka nim rástol aj okolitý areál. Korytnická, predtým Medokýšna dolina, bola tichým a odľahlým miestom dôverných stretnutí, politických porád, ale aj zábavy pre šľachtu. Na začiatku 20. storočia lákala čoraz viac návštevníkov túžiacich po pokoji a relaxe, Ružomberok spájala s Korytnicou úzkorozchodná železnica. Kúpele poznačilo pustošenie Nemcov aj veľký požiar. Počas povstania dokonca slúžili ako nemocnica či útulok pre utečencov.

Po nežnej revolúcii a následnej privatizácii by sa ich existencia dala prirovnať k životu na umelej pľúcnej ventilácii. Nepomohol ani súkromný investor, od roku 2002 sú kúpele zatvorené. Prah liečebných zariadení vtedy posledný krát prekročilo 60 zamestnancov. Odišla domáca klientela, utíchol život a z kúpeľnej usadlosti ostala už len spomienka na časy minulé.

V kúpeľnom mestečku sa nachádzala aj obľúbená kaviareň Espresso.
Foto: Juraj Brezáni

Raj pre cyklistov a výletníkov

Po 24 kilometroch z Ružomberka smerom na Donovaly odbočíme vľavo. Kúpele Korytnica sú súčasťou Liptovskej Osady. Zaparkujeme na takmer plnom parkovisku, neďaleko zrekonštruovaného hotela Svätopluk. Prvá augustová a navyše horúca sobota prilákala mnoho návštevníkov. S počtom áut môže pokojne súperiť aj počet cyklistov. Veď práve z Ružomberka vedie do Korytnice Cyklokorytnička, cyklistická trasa vhodná aj pre rodiny s deťmi. Vybudovali ju na bývalej železničnej trase, na ktorej od roku 1908 do roku 1974 premával historický vlak Korýtko.

Míňame hotel Svätopluk, jediné fungujúce zariadene v celom areáli. Ponúka malé osvieženie v podobe nápoja či kávy, no pochutiť si môžete aj na guláši či bryndzových haluškách. „Kto teraz vlastní hotel?“ pýtame sa staršieho pána, ktorý k nám smeruje s kávou. „Teraz to tu majú už asi dva mesiaci Rusi, ale to máte tak. Majiteľov tu už bolo mnoho, často sa menia,“ prezrádza nám Jozef Planý, ktorý v hoteli pracuje tri roky. Avizuje nám aj to, že onedlho by mali spustiť aj plničku minerálnej vody. Pramenitá voda sa však bude po novom napĺňať do sklenených fliaš.

Zaujíma nás pohľad na kúpeľne domy, vydávame sa na putovanie. Najviac ľudí stretávame pri štyroch prameňoch – Vojtech I a Vojtech II., Antonín, Žofia a Jozef. Objekty sú už len nostalgickou spomienkou na pôvodnú drevenú architektúru.

Niektorí návštevníci vodu ochutnávajú priamo z dlaní, iní naberajú liečivú vodu do fliaš či bandasiek. Prefrčí okolo nás auto s bratislavskou značkou, čo ironicky okomentuje jeden z desiatok návštevníkov. „Asi si chce „natankovať“ rovno do nádrže.“ Pri každom prameni stojí aj tabuľka s popisom. Dozvedáme sa, že korytnická voda pomáha najmä pri žalúdočných ťažkostiach, no odporúčajú ju aj pre tehotné ženy, ľuďom po operácii žalúdka alebo cukrovkárom. Ani jeden prameň nechutí rovnako, no každý „smrdí“ železom. „Korytnická kyselka sa na pitnú liečbu používala už v 16. storočí. Predpisoval ju Gregor Schwalb, felčiar z Nemeckej (dnes Partizánskej) Ľupče na liečenie žalúdočných ťažkostí,“ spomína Ján Mulík v knihe Dejiny kúpeľov a kúpeľníctva na Slovensku z roku 1981.

Pramenitú vodu začali využívať na liečebné procedúry v 50. rokoch 19. storočia, keď zabezpečili sústavná lekársku starostlivosť pre kúpeľných hostí vybudovaním kúpeľného ústavu.

Vtedajší balneológovia považovali korytnické pramene minerálnych vôd za najúčinnejšie svojho druhu v celej Rakúsko–uhorskej monarchii.

Korytnická voda bola svetová. Doslova. Získala mnoho ocenení, na výstavách v Budapešti, vo Viedni, v talianskom Terste, ale aj v americkom St. Louis.

„Korytnické minerálne pramene sú svojím zložením podobné

Viaceré opustené priestory prilákali sprejerov. Foto: Juraj Brezáni

známym žriedlam Vichy vo Francúzsku, Bath v Anglicku a Monte Catini v Taliansku. Liečivými účinkami sa veľmi podobajú karlovarským prameňom," zdôrazňujú význam vody aj informácie na stránke obce Liptovská Osada.

Spomienky na niekdajšiu slávu odvial čas

Okrem ešte žijúcich prameňov nás „uchvátia" predovšetkým ruiny budov, ktoré lemujú nemalý areál kúpeľov. Na začiatku 19. storočia sa na mieste dnešných schátraných kúpeľov nachádzali len štyri drevené domy. Slúžili na pobyt úradníkom likavsko-hrádockého panstva. Až neskôr začali osadu budovať ako liečebné kúpele. Župní lekári presvedčili riaditeľa finančnej správy panstva Vladimíra Kocha, aby vo Viedni vymohol súhlas vrchnosti na postavenie kúpeľných objektov. Zmizli provizória, začali vyrastať nové trvalé objekty. Tvorilo ich 15 letohrádkov, nazývaných „švajčiarske domy". V sezóne, keď sa v kúpeľoch zdržiavalo okolo dvesto ľudí, ordinoval aj lekár. Pričinením jedného z nich, Jozefa Ormayho, postavili hotely Hygiea, Hungária, Štefánia a malý vodoliečebný ústav. Už v roku 1895 mohli kúpele ubytovať naraz tisíc návštevníkov v takmer 400 izbách. Kúpele prosperovali.

Ak by budovy vedeli rozprávať, zrejme by sme len so zatajeným dychom mlčky počúvali. Preniesli by sme sa do obdobia habsburských povstaní, dlhých fúzov a veľkých klobúkov. A ktovie, koľko romantických príbehov sa začalo písať práve v Korytnici. Príbehy však odvial čas. Porozbíjal okná a poškodil statiku budov.

Vojsť do niektorých domov je možné len na vlastné riziko. Zvedavosť nás posmelila aspoň nahliadnuť. Budovy skutočne vyzerajú tak, akoby Slovenské národné povstanie skončilo len včera. Takmer pri každom kroku najskôr preveríme, či sa pod kartónom skutočne nachádza podlaha. Niekde na nás vykúkajú plesnivé steny, inde zasa trčia káble. Na jednej z väčších budov sa vyjašili aj sprejeri. Na zemi leží mnoho záznamov, obaly z gramofónových platní, dokonca plagát na kultúrne leto. Práve ten nás utvrdil v tom, že kúpele žili vlastným životom. V roku 1997 tu každý víkend vystupoval iný folklórny súbor vrátane Litvovho z Ružomberka.

Prechádzame okolo budov, ktoré sú dnes v rukách súkromných vlastníkov. Pri zapojení predstavivosti a doložení historických prameňov vieme, na čo kedy budovy slúžili. V kúpeľnom mestečku bol hotel Oľga, podľa mohutnosti zrejme najväčší v Korytnici. V areáli sa však nachádzala aj jedáleň a kuchyňa, kaderníctvo či známa kaviareň Espresso. Využívaná bola aj poliklinika, či budova kúpeľnej liečby. Zdevastované stavby v sebe ukrývali nielen možnosti ubytovania, ale aj moderne vybavené ordinácie i laboratória.

Marián Kočner už nie je vlastníkom ani jednej časti

Kúpele by dnes boli dokonalou kulisou na nakrúcanie apokalyptického filmu. Areál však nespustošila pandémia, mimozemský útok, jadrová vojna či pád meteoritu. Skutočnou katastrofou bola privatizácia.
Posledný názov kúpeľov bol Fatranské liečebné kúpele. Zat-

vorené sú už celú dospelosť.

K odpovedi, čo bude ďalej s kúpeľmi, sme sa síce nedopátrali, no na základe katastra sme sa aspoň dozvedeli, kto ich vlastní. V areáli v súčasnosti figurujú už len dve firmy. Hornú časť kúpeľov od roku 2009 vlastní BG Reality. Firmu spoluzakladal a až do marca 2017 spoluvlastnil Marián Kočner. Od začiatku júna je však jediným majiteľom firmy BG Reality česká eseročka Altona Invest, jej majiteľom je Ján Žák. Strednú časť kúpeľov donedávna vlastnila firma Hotel Holding. Jej spoločníkom je Marián Kočner. V prvej polovici augusta však strednú časť zdevastovaných kúpeľov kúpila firma BG Reality. Jednoduchšie napísané, Marián Kočner už oficiálne nie je vlastníkom ani jednej časti.

Spodnú časť kúpeľov, vrátane plničky na minerálnu vodu, vlastní košická firma Mahajana. Jej príchod na scénu bol podľa predchádzajúceho vlastníka Zlatka Banoviča krádežou a možno kúpu nemalého areálu a pozemkov aj obanoval.

Francúz s chorvátskymi koreňmi sa v Korytnici zabýval už v roku 2013. Prostredníctvom firmy Amos Services kúpil plničku minerálnych vôd, prerobil administratívnu budovu na penzión a opravila aj pramene. V roku 2017 sa ale firma dostala do mínusu.

Slávne časy kúpeľov už dnes pripomínajú len chátrajúce budovy. Foto: Juraj Brezáni

Podľa portálu aktuality.sk si Zlatko Banovič do vedenia firmy povolal Petra Leškovského a urobil z neho konateľa spoločnosti. Firma Amos Services už ale medzi vlastníkmi nefiguruje. Stala sa ňou firma Mahajana, ktorej konateľkou je Simona Koločíková. Kruh sa uzatvára. Portál Index upozornil, že konateľka je zároveň snúbenicou Petra Leškovského.

Zlatko Banovič pre My Liptov priznal, že pár týždňov po nástupe Leškovského do vedenia firmy, oslovil vlastníka potenciálny záujemca o kúpu Korytnice. Potreboval im doložiť účtovníctvo a tak sa vybral priamo do kúpeľov. Prekvapenie v podobe zaheslovaných počítačov zrejme nečakal. Napokon sa mu podarilo vziať jeden z kancelárie riaditeľky. V počítači bol napojený USB kľúč a na ňom celá dokumentácia o prevode majetku na košickú firmu Mahajana.

Na kostol v Studničnej čakali 30 rokov

Túžba Studničanov sa naplnila. Očakávaný nový kostol im 1. augusta slávnostne vysvätil spišský pomocný biskup Ján Kuboš. Doteraz sa veriaci miestnej časti obce Komjatná tlačili v kaplnke.

Text: Juraj Brezáni Foto: autor

Obyvatelia Studničnej využívali na sväté omše takmer 30 rokov miestnu malú kaplnku, keďže kostol v Komjatnej im je vzdialený viac ako dva kilometre. Kaplnku postavili približne pred sto rokmi. Murovanú stavbu niekoľkokrát pristavovali, aby sa do nej zmestilo viac ľudí.

„Po páde komunizmu sa ku kaplnke urobil prístrešok, z ktorého sa neskôr stala prístavba. Potom sa dobudoval aj ďalší prístrešok z dreva. Nikdy to ale nebolo dôstojné," hovorí rodák zo Studničnej Ján Vajzer, ktorého dopĺňa dolnoliptáčka Anna: „V tej kaplnke to bolo maličké, museli sme sa tlačiť alebo sedieť vonku." Náročné boli najmä zimné obdobia, keď sa do kaplnky chcelo zmestiť čo najviac ľudí. „Nedalo sa tam dýchať," spomína Radka zo Studničnej.

Stavba kostola netrvala ani dva roky

Kaplnku už nemohli ďalej rozširovať, preto sa rozhodli splniť si túžbu. „Po všetkých prístavbách sme sa rozhodli postaviť si nový kostol," prezrádza starosta Komjatnej Otto Brtko. Spišský diecézny biskup Štefan Sečka výstavbu odobril v auguste 2018, o dva mesiace na to požehnal aj základný kameň kostola.

Stavba Kostola Nanebovstúpenia Pána netrvala ani dva roky. „Nikto nepredpokladal, že sa nám to podarí postaviť za taký krátky čas. Som veľmi hrdý na ľudí, ktorí tu chodili pracovať a ktorí finančne na toto dielo prispeli," hovorí starosta Brtko.

Pozemok na nový kostol pred tridsiatimi rokmi odkúpil pre rímskokatolícku cirkev farár Ján Špiriak, ktorý uvažoval o novom kostole už vtedy. Plány sa však nepodarilo zrealizovať. „Tento Kostol Nanebovstúpenia Pána bol dlho očakávaný. Až teraz nám to Pán doprial," komentuje terajší správca farnosti v Komjatnej Peter Túry.

Jednoduchú stavbu s dominanciou trojuholníkových tvarov naprojektoval architekt Eugen Lakoštík, ktorý pred dvomi rokmi projektoval aj prístavbu Kostola sv. Gála v Komjatnej. „Farnosť ma oslovila, či by som nemohol navrhnúť aj nový kostol v Studničnej," vysvetľuje Lakoštík s tým, že pripravil viacero variánt. „Bolo päť štúdií, z ktorých si potom farnosť a veriaci vyberali."

Veža kostola je bez prednej a zadnej steny, aby v nej vynikli zvony. Vo zvonárskej dielni Albína Iváka v Liptovských Sliačoch vznikol 150-kilogramový zvon sv. Jána Krstiteľa. Druhý zvon sv. Martina slúžil doteraz v miestnej kaplnke.

Dvojloďový chrám

„S radosťou pôjdeme do domu Pánovho," pozýva ľudí nápis na priečelí kostola. Vo vnútri je hlavná loď ukončená svätyňou a bočná loď s bočným vstupom. Za sakristiou sú sociálne zariadenia a technická miestnosť.

Oltár je zo skameneného dažďového pralesa, vyťažili ho v Brazílii. Vidno v ňom štruktúru koreňov, kmeňov a konárov. „Symbolizuje to Krista, ktorý je kameň a my sme jeho ratolesti, ktoré majú byť pevne zakorenené vo viere," vysvetľuje farár. V oltári sa tiež nachádzajú relikvie sv. Františka z Assisi, sv. Gemy, sv. Ignáca z Loyoly a sv. Felicity.

Obrazy na stenách maľoval a vitráž vytvoril rodák zo Studničnej majster Denis Brnoliak. Hlavná loď je ukončená obrazom Nanebovstúpenia Pána a na bočnej lodi je namaľovaná Panna Mária – Immaculata. Vpravo na stene sú blahoslavení Slováci 20. storočia. „S výsledkom som spokojný, to, čo sa podarilo, je náš splnený sen," zasnene hovorí stavbyvedúci Ján Vajzer.

Začiatkom augusta chrám vysvätil spišský pomocný biskup Ján Kuboš. „Každý dom Boží je jedinečný prostriedok na to, aby sme sa tam posväcovali a zveľaďovali Boží život v sebe," povedal po konsekrácii Kuboš, ktorý to vnímal ako veľmi vzácnu chvíľu a dôležitý moment vo farnosti Komjatná.

Studničania zároveň oslavujú 420. výročie prvej písomnej zmienky o ich miestnej časti Komjatnej. „Že to takto vyšlo sme len radi," podotkol starosta Brtko. Kedysi samostatná obec Studničná v polovici 19. storočia splynula o obcou Komjatná.

Nový kostol Nanebovstúpenia Pána
Foto: Juraj Brezáni

Miesta, kde by si mohol vyspevovať Richard Müller

Patria k sebevlastným prvkom Ružomberka. Nájdete ich aj na bývalej slovenskej tisíckorunáčke, umožňujú tiež organizáciu unikátnych cyklistických pretekov. Čo je to?

Text: Nikola Marhefková Foto: Anna Zábojníková

Ružomberské schody.

Námestie Andreja Hlinku spája s centrom mesta celkovo šesť schodísk. S dovedna 579 schodmi. Či už sa vyberiete Tmavými a Ružovými schodmi na Podhoru, Školskými na Majere, Kláštornými k Liptovskému múzeu, cez Severnú uličku a ďalšie schodisko bez mena sa dá zbehnúť na Mostovú. Ak by mal mať Ružomberok svoj soundtrack, navrhujeme Müllerovu skladbu Po schodoch.

Prepojenie horného a dolného mesta

Na slovenské pomery ide o pomerne raritný úkaz a jeden z poznávacích prvkov mesta. Ak by sme pátrali po jeho pôvode, nahliadnuť nám treba storočia dozadu, keď postavili bývalý rínok na návrší. Vzniklo takzvané horné mesto. Darilo sa tu tradičným remeslám a trhom. A hlavne, bolo dostatočne chránené pred záplavami riek.

Rieky sa však postupne darilo krotiť a ľudia začali obývať aj dolnú časť mesta. „Spodná časť mesta bola často zaplavovaná. Ľudia sa tam sťahovali až neskôr, keď postupne upravovali roky Revúcej a Váhu. Už od dnes zničeného kaštieľa sv. Žofie sa upravovalo nábrežie. Váh sa darilo krotiť, koncom 19. storočia bola regulácia brehov v takom stave, že život sa pomaly posúval dole," ozrejmuje architekt Richard Kalmár.

Schody vedúce k Veľkému Závozu.
Foto: Anna Zábojníková

Práve popod návršie viedli zo severu na juh obchodné cesty. „Nachádzali sa tu obchodné prekládkové stanice, kde sa obchodovalo so soľou, prevážalo sa striebro, meď, zo Slovenského rudohoria sa prevážali rudy až k Baltskému moru," pokračuje. Ruka v ruke s obchodovaniachtivými prebiehala aj migrácia a osídľovanie dolnej oblasti. Dnes známej Podhory, Mostovej či Bernolákovej.

„Jednotlivé schody, spočiatku boli najskôr zrejme len drevené, slúžili hlavne na prechod ľudí dolu do polí a zároveň pre ľudí fungujúcich v dolnom meste, aby sa dostali na návršie," dostávame sa už k schodom a ich pragmatickej funkcii. Hoci malo dolné mesto oproti hornému po čase „navrch", pretože sa aj vďaka výhodnej polohe na obchodných cestách rozvíjalo dynamickejšie, kontakt s postupne chradnúcim horným svetom sa naďalej udržiaval.

„Na Rínok sa muselo chodiť. Nachádzali sa tu trhy, oba kostoly, správcovská kúria, tzv. Šuchtisovská. Postavil sa tiež farský úrad so školou, ktorý sa neskôr stal mestským úradom," hovorí ďalej architekt.

Malý kúsok Prahy v Ružomberku

Na námestie sa tak vieme dostať dvomi schodišťami z Mostovej, rovnakým počtom z Podhory, Kláštornými schodmi možno vybehnúť od Liptovského múzea a Školskými schodmi od ulice Majere. Aby sme však nezavádzali – výpočet nie je konečný. Historických schodísk vedúcich na námestie je viac, no sú na súkromných pozemkoch. Ich celkový počet tak môžeme hádať. Z tých verejne prístupných najviac lákajú Školské schody, ktorým je prisudzovaný atribút dominanty mesta. Aj vďaka vybudovaným balustrádam v 30. rokoch minulého storočia sú fotogenickým objektom, neraz pózujúcim turistom či domácim. A majú aj ďalší prívlastok. S dovedna 155 schodmi sú spomedzi zvyšných schodiskových bratrancov najdlhšie.

Zakončené sú terasou, kde sa sa na vás pozerajú Nízke Tatry a Veľká Fatra. Ak sa im otočíte chrbtom, možno fotoaparátom ostriť na ďalšie zrakpútajúce objekty. Farský kostol sv. Ondreja či radnicu, na ktorú pozeráte po boku Andreja Hlinku, teda jeho sochy v nadživotnej veľkosti. Zbehnúť je možné aj do mauzólea nesúcom meno černovského rodáka. Nad ním kedysi stála katolícka škola, baroková stavba, ktorú kvôli mauzóleu strhli, upozorňuje nás na niekdajšiu budovu Kalmár. Zrejme aj odtiaľ môžeme vyvodiť názov schodiska, ktoré je spolu s mauzóleom znázornené na rubnej strane slovenskej bankovy, tisíckorunáčky.

Hoci najväčšiu pozornosť na seba viažu Školské schody, dávku estetična ponúkajú aj tie zvyšné. Napríklad Severná ulička, i keď trochu ukryto pod zanedbanou údržbou či nie vábnom použitom materiáli.

„Veľmi sa mi páči Severná ulička, krásne vznikla urbanizovaním. Schody mi pripomínajú tie k

Ružové schody
Foto: Anna Zábojníková

pražskému hradu. Vo filme Adela ešte nevečerala pri nich vychádza Dočolomanský z kanála," dáva nám Kalmár aj kinematografickú pomôcku. „Nedávno som nimi šiel. Sú široké asi dva metre, medzi trojposchodovými budovami. Bol zvláštny pocit po nich prechádzať a podobný zažívam aj tu. Keby boli čistejšie, udržiavanejšie a v krajšom materiáli."

Isté architektonické kvality vidí aj schodoch vedúcich z Podhory ku farskému kostolu. „Tmavé schody majú veľmi peknú geometriu, tým, že sú zalomené. Prostredie ďalej, kde sú betónové oporné múry, už také krásne nie je," hovorí na margo schodiska, ktoré bolo naznačené už v najstarších mapách zo 16. storočia.

Architektúra ako opora človeka

Poznačené sú aj Ružové schody. Časom, prerážajúcou prírodou či „umelcami", ktorí priľahlé steny teritoriálne označili graffitmi.

Zákutie však dostane šancu na reparát, pripravuje sa oprava schodiska. „Geodetom sme dali schody napresno zamerať. Vo veľmi malej miere sme upravili ich geometriu. Bol by som veľmi rád, keby sa vyhotovili z kvalitných materiálov. Žula a pieskovec alebo iba žula. Potešil by som sa aj vápencu," približuje svoju víziu architekt, ktorý mal tiež nápad prepojiť chodníkom všetky schody vo výške prvej terasy Hlinkovho mauzólea.

Na konci Ružových schodov navrhli umiestniť malú vežičku. Uzatvárala by slepú ulicu, ktorej teraz „korunuje" nie veľmi pohľadná plechová brána. V návrhu sa ráta aj s osadením lavičiek, oproti sebe. Do priestoru by chceli tiež prinavrátiť kríky s ružami, podľa ktorých je mesto pomenované.

„Mohla by to byť ekonomicky nenáročná stavba, ktorá pohladí oko a poslúži na stretávanie ľudí," vraví Kalmár, ktorý si želá, aby vznikol priestor, kde by ľudia trávili spoločné chvíle, pohrúžili sa do rozhovoru, navzájom si zdieľali myšlienky. „Aby sa ľudia nielen vymedzovali, rozdeľovali, ale aby aj hľadali niečo pozitívne, čo ich spája." Aj pri takom posedení na lavičke.

Architektúra je jeden z nástrojov, ktorý môže dopomôcť k dosiahnutiu súdržnosti ľudí? rozvíjame načatú myšlienku.

„Určite. Dobrá architektúra je vždy oporou celej spoločnosti. Dokonca aj v časoch, keď sa stavali kaštiele a chudobnejší mali chalúpky, bolo to usporiadané v harmonickom celku. Ľudia sa ťahali za krásou, vtedy tá krása bola naozaj krásou, akýsi derivát ideálov. Ľudia sa cibrili hlavne zvnútra, čo sa potom prejavilo navonok. Či už výtvarným umením, písaním, rétorikou," vnára nás hlbšie do podstaty svojej profesie.

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Nie je nám však ľahostajný ani osud detí, ktoré to v živote nemajú práve najľahšie. Preto sme sa rozhodli spestriť im prázdniny pobytom na letnom tábore Pura Natura, ktorý sa konal v Penzióne Gejdák.

fb.com/institutrk **Robo Kolár** www.institutrk.sk

Umelec, ktorý si tyká so slobodou

Prvú televíznu reláciu pripravoval v 16 rokoch. Natočil niekoľko dokumentov a desiatky reportáží, no ako umelec sa necíti. Je tvorcom videoklipov k skladbám Simy Martausovej, Petra Cmorika, Martina Haricha či Majselfa. Popritom šéfuje dolnokubínskej mestskej televízii. Ružomberčan Jakub Krška.

Text: Nikola Marhefková Foto: Martin Buzna

Kým väčšina zákazníkov odchádza z reštaurácie s plným žalúdkom, prípadne nie veľmi uspokojivým gastrozážitkom, Jakub Krška z nej raz odišiel s vlastnou televíznou reláciou a malým náznakom toho, čomu sa bude profesne venovať.

V jedno nedeľné dopoludnie, ešte ako stredoškolák, sa vybral posedieť do jednej z mála otvorených reštaurácií. Pri vstupe zbadal nasvietený priestor, rozostavané kamery, pokyny zadávajúcu režisérku. Niekdajšia TV Ruža tu práve natáčala reláciu Čaj o piatej. Mladý Ružomberčan sledoval scénu so záujmom, popritom udržiaval intenzívnejší očný kontakt s riaditeľom.

„Sedel tam chlap, pozeral po mne, ja som pozeral po ňom. Prišiel ku mne, či nepoznám vhodných hostí do diskusných relácií. Poznal som, dal som mu nejaké kontakty. Naďalej na mňa pozeral a opýtal sa „ a nechceš vlastnú reláciu?“ vyťahuje Krška pamätný dialóg, ktorý mu poodchýlil dvere do televízneho mikrokozmu.

A vtedy 16-ročný chlapec prikývol. Bez predchádzajúcich skúseností sa pustil do príprav nedeľnej relácie Svetlo do tmy. Autorsky si ju pripravoval, začal sa oboznamovať aj so strihom. Dlhú životnosť nemala, súkromná televízia zakrátko skrachovala.

Nádejný tvorca však so starším kolegom pokračoval a pripravoval spravodajské reportáže z Liptova pre niekoľko regionálnych médií, neskôr aj pre Markízu a TV Lux, kde už si popri redaktorskej práci „pričuchol“ aj ku kamere. Tú teraz ovláda ako svoju predĺženú hornú končatinu. Odtiaľ už akosi prirodzene smeroval na štúdium žurnalistiky.

Dáva priestor nevypočutým

Aj ako vysokoškolský študent, obťažkaný kamerou a statívom, roky pokrýval dianie z Katolíckej univerzity a regiónu. „Vždy nás učili, aby sme si materiál archivovali. Tak som radšej obetoval disky a nazhromaždilo sa mi množstvo záznamu,“ približuje Krška, ktorý starostlivo uschovávané zábery neskôr použil hneď v niekoľkých dokumentárnych snímkach.

Napríklad vo svojej dokuprvotine Objektívom jezuitu, ale aj v dokumente 869 dní o výstavbe univerzitnej knižnice či v časozbernom filme Pán rektor už o zosnulom bývalom rektorovi Tadeuzsovi Zasepovi, ktoré vznikli pod réžiou a scenárom Matúša Demka a hudobným doprovodom Jána Zborovjana. Ich najnovším spoločným dielom je dokument o histórii školstva s názvom Made in Ružomberok.

„Mnoho záberov nebolo točených s úmyslom spraviť dokument. Skôr s cieľom poznania, objavovania a pátrania po historických súvislostiach,“ približuje mladý autor, ktorý tak roky tvoril filmy bez toho, aby si to vlastne uvedomoval.

Archív má cenný. Či už pre vypovedané svedectvá alebo fakt, že mnoho z respondentov už medzičasom nie je nažive. „Niekoľkokrát sa nám stalo, že keď sme s niekým dotočili rozhovor, dotyčný človek umrel. Do niekoľkých týždňov, dokonca do pár dní,“ hovorí Krška a chvíľu hraničíme s čiernym humorom, keď nadhadzujeme, aby sa ľudia jeho kamere radšej vyhýbali. Vzápätí dodáva, už serióznejšie. „Skôr som vnímal, že tí ľudia boli nevypočutí. A veľa ľudí na Slovensku je stále nevypočutých, majú čo povedať a chcú to povedať. Myslím, že za tvorbou dokumentov bola vždy túžba po odhaľovaní životných príbehov a toho, čo by chcel daný človek po sebe zanechať,“ rozvíja ďalej mladý autor, ktorý sa v dokumentaristike našiel a dal si métu natočiť aspoň jeden film ročne.

Svedectvá doby

V dokumente 22 hláv odkryli jednu z boľavých rán, spôsobenú červeným režimom. Černovčan Bernard Jaško spolu s kolegom zo Zboru národnej bezpečnosti vystríhal ľudí, ktorých mala v hľadáčiku ŠTB. Oboch v mladom veku exemplárne popravili a stali sa stelesneným mementom pre zvyšných, ktorí by chceli vzdorovať. Ďalších 20 mužov odsúdili vo vykonštruovanom procese na roky väzenia ako odbojovú skupinu.

Divákom to pohne. Či už cíti slanú páľavu v očiach, guču v krku alebo zvieravý pocit v hrudníku. O pohnutých časoch minulých vieme z účebníc, z rozprávania, niektorí sotva to. Namiesto štatistiky a dát sa na plátne premieta konkrétny osud, utrpenie konkrétnych ľudí.

„Máme svoje problémy, potýkame sa s chudobou, ale nezažili sme

Záber z natáčania klipu Kde bolo tam bolo pre hudobníka Martina Haricha. Zdroj: archív Jakuba Kršku

hrôzy ako generácie pred nami. Nemáme skúsenosť s komunizmom, druhou svetovou vojnou. Môžeme o nich čítať, počuť alebo si o nich niečo pozrieť.

Práve audiovizuálna tvorba sa môže človeka dotknúť asi najviac zo všetkých prostriedkov, či už vplyvom hudby, obrazu, výpovede. Empíria je v tomto prípade rozvinutá na hranu, človeku môže sprostredkovať informácie aj zážitky najrealistickejšie," vysvetľuje autor silu videa a dopĺňa, že priami účastníci udalostí už pomaly odchádzajú.

Černovci na plátne

Ak by sme na mape hľadali mestskú časť, ktorá je precízna zdokumentovaná, tak prstom zastavíme práve na Černovej.

Okrem Bernarda Jaška rozpovedala autorská dvojka Krška – Demko v koprodukcii s RTVS príbeh aj o černovskom rodákovi Andrejovi Hlinkovi. Životopisný, svojím spôsobom aj detektívny. Hlinkove telesné ostatky sú dodnes nevedno kde, tak sa vydali pátrať po jeho duchovnom odkaze. Aj potom, akým bol vlastne človekom.

Mozaiku jeho života pomáhali tvorcom vyskladať odborníci, kňazi aj pamätníci, ktorí ho osobne zažili. „Keď sme robili film o Andrejovi Hlinkovi, ktorý je v spoločnosti vnímaný ako kontroverzná osobnosť, kládli sme si otázky, ako ho interpretovať. Jednak sme boli v konflikte záujmov, sme Ružomberčania, kde je k Hlinkovi budovaný iný vzťah ako u zvyšku Slovenska. Tak sme si pozvali renomovaných historikov," vysvetľuje postup Krška, ktorý už v zohranej dvojici s Matúšom Demkom pripravuje film o ďalšom Černovčanovi.

„Vendelín Javorka je jeden z najväčších slovenských misionárov, precestoval celú Áziu, Rusko, nevie sa o ňom. Bol prvým rektorom Pápežského kolégia Russicum v Ríme. Černová bude podchytená veľmi dobre," s úsmevom naznačuje a nahlas premýšľa, že by to chcelo ešte poriadny film o Ružomberku.

Dvorný tím Simy Martausovej

Krška je kameramanom, filmárom, tvorcom, vyratúvame na ruke. Ako sa identifikuje on? „Vôbec sa nevnímam ako umelec. V tvorbe skôr vidím slobodu. Definoval by som sa preto ako slobodný človek. Ktorý môže tvoriť. Všetko, čo chce," hovorí po rozvážnejšom zamyslení mladý Ružomberčan.

A robí toho naozaj dosť. Jeden z ďalších profesných frontov, na ktorom pôsobí, je produkcia reklamných videí a videoklipov. Ak ste zhliadli klipy k piesňam Simy Martausovej, Petra Cmorika či Martina Haricha, tak máte dočinenia aj s tvorbou Krškovej filmovej spoločnosti. Vizuálne ošatili skladby interpretov aj z iného hudobného spektra, pre reperov Majselfa, Dj Wicha, Kaliho či Plexa a Mugisa.

Podľa Kršku je veľa kameramanov, ktorí chodia točiť klipy do Bratislavy. On s aparatúrou mieri zväčša do liptovských lokalít. Koncentrácia krásy na liptovskej ploche nadchla aj Simu Martausovú. „Vzali sme ju na Smrekoviciu, Malino Brdo, do Sliačoch a bola nadšená, že pri takom malom pohybe sa dá tak veľa vidieť," hovorí o speváčke, s ktorou prvýkrát spolupracovali pri videu k piesni Čokoláda.

V ňom sa speváčka hojdá v bešeňovskom chotáriku, prechádza po Smrekovici, vezie sa na bicyklíku do Vlkolínca, kde miestnych núka koláčmi a tortou. Zachytené reakcie miestnych sú autentické, v scenári neboli.

„Povedali sme si, nech ľuďom náhodne rozdá koláčiky a uvidíme, ako zareagujú. Reagovali fantasticky. Deti sa tešili, podišla k nej staršia pani, niečo jej dala, pohladila ju po ruke. Ale toto sa nestáva často, iba so Simou. Sadli sme si s ňou vo vízii prírody aj v reflexii textov," púšťa nás do zákulisia Krška, ktorého filmovú

Baťa

HĽADÁME PRIESTOR OD 120 M²
PRE NOVÚ PREDAJŇU V CENTRE RUŽOMBERKU

MAJITELIA NEHNUTELNOSTÍ PROSÍM KONTAKTUJTE:
+420 731 618 732
TOMAS.NOVOTNY@BATA.COM

Jakub Krška počas natáčania videoklipu k skladbe Nenahraditeľná od Simy Martausovej.
Zdroj: archív Jakuba Kršku

spoločnosť možno titulovať ako dvorný produkčný tím speváčky. Za posledné dva roky vytvorili takmer všetky jej klipy a na ďalšom pracujú.

V meste chce zostať

Naďalej sa venuje žurnalistike. Ako konateľ Infoštúdia v Dolnom Kubíne má na starosti televízne vysielanie. Keď pred štyrmi rokmi nastúpil, bola v pomerne zlom technickom stave. „Vysielala takmer iba videotext, kvalita ako VHS kazeta," vtipne opisuje východiskú pozíciu televízie, ktorú začal viesť, keď mal len 25 rokov. Videl ju však ako výzvu, príležitosť na jej zlepšenie.

Nie sú regionálne televízie náchylné byť PR pre mesto? „Do určitej miery môžu propagovať mesto, ale nie jeho vedenie, skôr mesto ako také," hovorí o dôležitom rozdieli riaditeľ, ktorý sa nachádza v špecifickej pozícii. Zodpovedá sa primátorovi, no v televízii musia infomovať nestranne.

„Vždy je to balansovanie medzi tým, aby bolo spravodajstvo objektívne. Do akej miery konfrontovať primátora? Koľko mu poskytnúť priestoru? Otázky, ktoré riešime denne. Keď pokrývame problematickú tému, tak každá strana dostane rovnaký čas na vyjadrenie. Ideálne nezostrihaný," približuje, ako sa vysporadúva s neľahkou funkciou.

„Pozrime na MTR, je to jedna z najlepších regionálnych televízií na Slovensku. Myslím si, že Ružomberčania si to možno dostatočne neuvedomujú alebo nevážia. Stačí si preklikať ostatné regionálne televízie," pochvaľuje obsahovú aj technickú stránku Ružomberčan, ktorý pracuje v metropole dolnej oravy, no stále žije vo svojom rodisku.

A chce tu aj ostať. Hoc sú dôvody, pre ktoré by odišiel. „Čo si všímam, je nezáujem o človeka, občana. Som z toho sklamaný, lebo mám s čím porovnávať," hovorí o jednej zo slabín mesta. „Ale mám nádej v tejto generácii. Mám dobré skúsenosti s mladými ľuďmi, aj na vyšších rozhodovacích pozíciách, ktorým záleží na pravde, spravodlivosti a čestnosti. Či už v štátnej správe, samospráve, kdekoľvek."

Huncútstva v (ne)malom meste

Zalistujme v starostlivo udržiavanom fascikli novinárskej skúsenosti z nášho mesta. Aby sme dokázali napísať nasýtený text, potrebujeme mať aj dostatok informácií. Niekedy nás fascinuje expresná rýchlosť, inokedy by sme sa odpovedí nedočkali, ani keby sme čakali do dôchodku. Počas cesty k nim však narážame aj na prekážky, keď nám odpovedať nechcú aj napriek tomu, že musia. A aby nám nebolo ľúto, NAŠE otázky na mesto skončia v mailových schránkach iných médií.

Listujeme však ďalej. Pri písaní textu nestačí len mailovať či telefonovať, ale s ľuďmi sa aj stretávať. Často nás vidieť s fotoaparátom na podujatiach, inokedy naše rozospaté tváre smerujú s kávou v ruke na zasadnutie mestského zastupiteľstva. A kým na vymenovanie prítomných poslancov nestačia prsty na štyroch rukách, zvedavých novinárov by sme zrátali pokojne aj na jednej. Stálicami sme my a mestská televízia. A to nielen na zastupiteľstve. Počet novinárov sa totižto rozširuje len vtedy, ak do Ružomberka zavítajú bratislavskí politickí funkcionári. Vtedy sa k vyššie menovaným pridávajú aj celoslovenské médiá. Články sú však napísané, Ružomberčania sú informovaní, svet je v rovnováhe.

Otáčame poslednú stranu. Pri používaní informácií, ktoré novinári svojou prácou nezískali, ale ich zistili jednoduchým čítaním iných médií, je potrebné uviesť zdroj. Tak to robíme v Ružomberskom magazíne. Vyplýva to z Etického kódexu novinára, ktorý by mal mať v malíčku každý novinár. Je síce lichotivé, že pri tvorbe textov konkurenčných médií sme inšpiráciou, no použiť vety z našich článkov a považovať ich za svoje, by pokojne mohlo konkurovať spôsobu, akým písali politici záverečné práce. Od začiatku fungovania Ružomberského magazínu sa snažíme prostredníctvom článkov nielen informovať, ale čitateľa aj vychovávať. Zrejme sa nám to darí, pretože na mnohé huncútstva nás upozorňujete práve vy.

Autorka: Anna Zábojníková

Anna Šenkeríková

Ako zvládli letnú sezónu v čase pandémie ubytovacie zariadenia?

Slovenská vláda odporučila dovolenkovať doma. Mnohí preto vymenili pobyt pri mori za turistiku či spoznávanie kultúrnych aj historických pamiatok. Obľúbenou dovolenkovou destináciou je aj Liptov. Oslovili sme osem ubytovacích zariadení v Ružomberku a okolí, aby nám priblížili letnú sezónu. Koľko zahraničných turistov dovolenkovalo na Liptove a či zaznamenali vyšší záujem o služby v porovnaní s minulým rokom nám odpovedali z Chalúpkova a z rezortu Gothal.

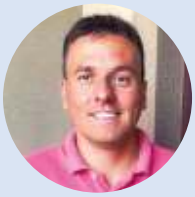

Zariadenie Chalúpkovo funguje už viac ako desať rokov a táto letná sezóna je pre nás opäť iná. Od uvoľnenia štátnych opatrení v súvislosti s koronavírusom sme ihneď pocítili veľmi veľký nárast záujmu o naše služby, a to najmä od hostí zo Slovenska.

Zároveň sme museli riešiť, čo s potvrdenými rezerváciami zo zahraničia, keďže niektorí zahraniční hostia si u nás rezervovali ubytovanie už rok vopred. Vzhľadom na to, že nikto nevedel predpovedať, ako sa bude situácia ohľadne pandémie vyvíjať, zahraniční hostia si presunuli rezervácie na budúci rok.

Hlavnou požiadavkou hostí zo Slovenska bolo ubytovanie v súkromí. Hľadali miesto, kde nie sú ľudia sústredení pokope na jednom mieste. Chceli súkromie a vlastný pozemok a preto ich hľadanie bolo zamerané na také zariadenie, akým je naše Chalúpkovo.

V tomto lete máme 90 percent hostí zo Slovenska, zvyšný počet sú dovolenkári najmä z Českej republiky a Poľska. Po minulé roky bolo slovenských hostí približne 60 percent, zvyšok tvorili zahraniční návštevníci.

Rozdiel s porovnaním s minulými rokmi je aj v tom, že tento rok si hostia zo Slovenska rezervovali ubytovanie na sedem a viac nocí. V minulosti to boli aj kratšie pobyty a taktiež je rozdiel aj v tom, že pobyty na letnú sezónu nám budú končiť až koncom septembra. Predchádzajúce sezóny končili často už v polovici septembra.

Tešia nás najmä reakcie od hostí. Aj napriek tomu, že dovolenkárom chýbajú more a exotika, na ktoré boli počas leta zvyknutí, každý zhodnotí, že aj dovolenka na Slovensku má niečo do seba. Hostia sú prekvapení z toho, koľko pekných miest a atrakcií sa v našom okolí a celkovo na Liptove nachádza. Aj preto si mnohí z nich chcú letnú dovolenku opäť opäť zopakovať na Liptove.

Dušan Jacko - Chalúpkovo
spolumajiteľ
Foto: archív Dušana Jacka

Zvýšený záujem o strávenie dovolenky na Slovensku a na Liptove pociťujeme výrazne. Lôžková kapacita v chalupách bola plne obsadená na celé leto. Teší nás plný rezort, ale už teraz vieme, že ani silná letná sezóna nevykompenzuje straty, ktoré nám vznikli počas lock-downu. Žiaľ, musíme konštatovať aj ne-

dostatočnú podporu v segmente domáceho cestovného ruchu zo strany štátu.

Dvojmesačné uzatvorenie rezortu, pričom niektoré služby sme otvorili až tesne pred letom, malo pre nás negatívne dopady. Nielen nulové tržby, ale aj zvýšené náklady na dodržiavanie prísnych hygienických opatrení, pre nás predstavujú veľkú ekonomickú záťaž, a bohužiaľ, nevyhli sme sa ani prepúšťaniu. Vzhľadom na existujúce nariadenia a obmedzenia ešte stále nemôžeme využívať kapacitu rezortu na sto percent, pokiaľ ide o doplnkové služby ako gastro, či eventy.

Počas leta sme pripravili bohatý program pre rodiny s deťmi. Predstavili sme nového maskota Gothalu Rysa Norysa, ktorý sa ihneď stal obľúbencom najmenších návštevníkov. Všetci ubytovaní hostia mali vstupy do vodného sveta počas celého leta zadarmo. Pokračujeme v požičiavaní populárnych elektrobicyklov, pribudla nám nová nabíjacia stanica pre ebajky priamo v rezorte a najnovšie ponúkame možnosť zapožičať si aj elektrické kolobežky.

Ak máme porovnať obsadenosť lôžok toto a minule leto, evidujeme výrazný nárast, ale nie je to spôsobené iba aktuálnym trendom stráviť dovolenku na Slovensku, ale najmä výrazným medziročným zvýšením ubytovacích kapacít v rezorte. Oproti minulého letu nám pribudli lôžka v chalupách aj lôžka v úplne nových penziónoch. Každopádne, letnú sezónu hodnotíme pozitívne a veríme, že záujem o domáce pobyty bude pokračovať aj v jesennej sezóne, na ktorú už teraz pre ubytovaných hostí pripravujeme výhodné akciové balíčky či vstupy do bazénov zdarma. Takisto počas jesene veríme v opätovne naštartovanie kongresového turizmu. Pre tento segment sme na jar dokončili úplne nove Kongresové centrum Tis s najmodernejším technologickým vybavením a variabilnými priestormi na usporadúvanie konferencii, kongresov, firemných prezentácií ale aj spoločenských podujatí.

Michal Galica
Výkonný riaditeľ rezortu Gothal v Liptovskej Osade
Foto: archív Michal Galica

Autorka: Anna Zábojníková

Ešte viac skvelého čítania na
www.rkmagazin.sk

Nájdete nás aj na facebooku:
facebook.com/rkmagazin

aj na instagrame:
instagram.com/ruzomberskymagazin/

Ďalšie číslo RK Magazínu výjde 24.9.2020

Čaro a špecifiká symbolu z Vlkolínca

Drevená zvonica vo Vlkolínci tento rok oslavuje 250 rokov. Podľa dobových prameňov bola postavená v roku 1770. V súčasnosti ide o najstaršiu zachovanú stavbu v tejto podhorskej liptovskej dedine. Zvonica patrí k dominantám živého skanzenu a je, tak ako cela drevená obec, krásnym príkladom ľudovej architektúry. Je tiež dokladom tesárskej zručnosti, ale aj umeleckého vkusu jej staviteľov.

Text : Rastislav Molda Foto: Jaroslav Moravčík

Dnes nemáme dochované priame písomné pramene, na základe ktorých by bolo možné jednoznačne povedať, kto inicioval jej stavbu. Zvyčajne si zvonice nechávala postaviť samotná obec. Išlo o veľmi pragmatické rozhodnutie vychádzajúce z jej významu. Drevené, ale aj murované zvonice predstavovali výlučne funkčnú stavbu slúžiacu výhradne na zavesenie zvonov. Ich zvonením sa predávali informácie, zvonicu tak môžeme považovať za symbol komunikácie, ale aj za miesto sociálneho stretávania sa. Zvonice s ručným zvonením plnili aj funkciu strážnice.

Zvonením sa oznamoval čas, ale aj úmrtie v obci, zvonilo sa pred búrkou, pri požiaroch. Poludňajšie a večerné zvonenie dávalo obyvateľom predstavu o čase a umožňovalo im tak lepšie si rozvrhnúť prácu vzhľadom na ich prevažne poľnohospodárske zamestnanie. Prostredníctvom zvonenia boli ľudia informovaní aj o všetkých významných udalostiach v obci i o cirkevných sviatkov.

Funkčná, krásna a výnimočná

Drevená zvonica, odborne nazývaná aj kampanila, v podhorskej dedinke Vlkolínec je krásnym príkladom ľudového staviteľstva. Ide o drevenú stavbu, ktorá bola postavená na štvorcovom pôdoryse s rozmermi 260x260 cm a siaha do výšky približne 750 cm. Celá podhorská obec je vystavaná na kopci, preto bolo potrebné aj terén pod zvonicou vyrovnať kamennou podmurovkou. Na ňu následne zruční stavitelia položili základný veniec zrubovej konštrukcie. Tento typ konštrukcie v hornej časti zmenili na stĺpikovú, aby ušetrili materiál. Steny zvonice obili drevenými šindľami. Obklad so šindľov sa smerom nahor zužoval a zvonica tak nadobudla tvar zrezaného ihlanu. Nad touto časťou sa nachádza otvorená časť zvonice, tzv. zvukové otvory. Zvon stavitelia pevne spojili s hriadeľom kruhového prierezu a ten zasadili do vydlabaných otvorov dvoch trámov. Vrchnú časť zvonice postavili ako strmú stanovú strechu, ktorá má tvar ihlana a taktiež ju pokryli dreveným šindľom. Striežku ukončili, ako to bývalo zvykom na podobných stavbách, dreveným krížom.

Zvonica vo Vlkolínci Foto: Jaroslav Moravčík

Špecifikom zvonice je, že keď v roku 1875 vo Vlkolínci dokončili nový kostol, starú, vtedy už viac ako storočnú, zvonicu nezbúrali. Často sa stávalo, a to nielen na Liptove, že po výstavbe kostola bola stará zvonica zrúcaná. Išlo o pragmatické rozhodnutie našich predkov pretože, keď postavili nový kostol s vežou, premiestnili do nej zvon, respektíve zvony z pôvodnej zvonice. Tá následné stratila svoju funkčnosť, a tak ju jednoducho zborili.
V prípade vlkolínskej zvonice sa tak našťastie nestalo, preto sa dodnes dochovala táto jedinečná drevená stavba.

Zvonicu umiestnili do centrálnej časti obce, čo malo svoj význam. Bolo dôležité, aby zvonenie zvonov bolo počuť do všetkých častí Vlkolínca. Drevené zvonice bývali umiestňované aj pri kostoloch, cintorínoch či na vyvýšenom mieste za dedinou.

Kto zvonil?

Dnes je vlkolínska drevená zvonica automatizovaná a zvony na poludnie rozozvučí stroj. V minulosti mala túto povinnosť na starosti konkrétna osoba a za viac ako dve storočia pripadala povinnosť rozozvučať zvon na konkrétnych predstaviteľov viacerých generácií. Kto mal zodpovednosť zvoniť, keď zvonicu vo Vlkolínci postavili či potom v 19. storočí, pramene nehovoria. Zo skúsenosti z iných miest vieme, že v spomínanom období bol zvonením zvyčajne poverený miestny učiteľ – v prípade, že v danej lokalite existovala škola. Pre učiteľov to bola značná záťaž, na ktorú sa aj posťažovali. Máme

dochované, predovšetkým v dobovej tlači, viaceré zaujímavé správy, napríklad v novinách Priateľ školy a literatúry bola v 60. rokov 19. storočia takáto vtipná príhoda. Stálo sa, že učiteľ zaspal a ráno nezazvonil, potom sa dočkal: „od hociktorej starej baby, že aj nie od svojho predstaveného, čo napočúvať: ten taký a taký, bodaj žeby ho – –, čo že to za – – že nezvonil zavčas, aby sme boli nezaspali, ale hore do roboty povstávali, atď."

Početnosť zvoníc na Liptove

V minulosti bolo drevených zvoníc nielen na Liptove, ale na celom území dnešného Slovenska nepomerne viac. Dokonca viac ako samotných kostolov. Ešte aj v sedemdesiatych rokoch 20. storočia bolo na území Slovenska dochovaných približne 200 drevených zvoníc. Koncentrovanejšie sa nachádzali práve na Liptove, ale aj na Orave, Gemeri a v Turci.
Početnosť zvoníc v minulosti súvisela s faktom, že išlo o menej nákladnú stavbu, než akou bol kostol a súčasne sa aj ľahšie, rýchlejšie a lacnejšie opravovala. Vysoká koncentrácia drevených zvoníc na Liptove je dôsledkom toho, že sa nestavali iba v lokalitách, kde žiadne kostoly neboli, ale aj pri drevených, kamenných a murovaných kostoloch, ktoré boli v minulosti neraz bez veží.

V historických prameňoch máme doložené desiatky drevených zvoníc rozmiestnených po takmer celom území Liptova. Pravdepodobne ich bolo ešte viac, pretože pomerne nízka náročnosť na ich vybudovanie a nízke náklady spôsobili, že si ich ľudia v minulosti až tak necenili a nespomínali ich v prameňoch tak často, ako kamenné sakrálne stavby.

Zo zachovaných drevených zvoníc je v blízkosti Ružomberka okrem tej vlkolínskej, zaujímavá aj zvonica v Liptovskom Michale. Tá stojí pri murovanom gotickom kostole bez veže a je takmer o storočie staršia, keďže pochádza z konca 17. storočia. Jej spodná, murovaná časť tvorila vstup do kostolnej ohrady. Vrchná časť má stanovú šindľovú strechu zakončenú dvojitou cibuľou.

Zvonica ako fenomén

Drevené zvonice sú nielen architektonicky, ale aj výtvarne zaujímavým objektom. Stali sa námetom aj pre významných výtvarných umelcov, ako napríklad Vladimíra Kompánka či Andreja Rudavského. Aj vlkolínska zvonica má nielen zaujímavý 250 ročný príbeh, ale stala sa symbolom živého skanzenu, objektom turistických fotografií i motívom umeleckých diel.

Zvonením sa oznamoval čas, ale aj úmrtie v obci. Foto: Jaroslav Moravčík

Objekty sú v súkromnom vlastníctve aj napriek tomu, že tak nevyzerajú.
Foto: Jutaj Brezáni

Domáci aj cezpoľní zavítajú do Korytnice najmä kvôli minerálnej vode.
Foto: Juraj Brezáni

Takmer všetky vnútorné priestory objektov vyzerajú priam identicky.
Foto: Juraj Brezáni

Kedysi slávne kúpele dnes pripomínajú mesto duchov.
Foto: Juraj Brezáni

Ružomberské futbalistky: Nepočítali s nami, našťastie však hráme ďalej

To, že ich klub MFK Ružomberok neprihlásil do nasledujúceho ročníka ženskej ligy, sa dozvedeli deň po odovzdaní prihlášok. Nakoniec sa s klubom dohodli a okrem ligy štartujú aj v Slovenskom pohári.

Text: Juraj Brezáni Foto: Monika Adamčiaková

Je sobota, pár hodín po uzávierke prihlášok do ženských futbalových líg. Ženy MFK Ružomberok chýbajú v zozname družstiev nasledujúcej sezóny. „Keď som sa to dozvedel, tak neviem, či som bol viac nahnevaný alebo sklamaný," opisuje 46-ročný tréner a vedúci družstva ružomberských žien Ľuboš Žihlavník.

Zaskočené hráčky

„Bola to rana pod pás. Dievčatá tvrdo dreli každý jeden tréning, aby boli na zápasoch stopercentné a takto to dopadne," hovorí futbalistka Dominika Ondrejková, ktorá však kvôli zraneniu už za Ružu hrávať nebude. Podobne prekvapená bola aj hráčka Lucia Droppová. „Doteraz sme reprezentovali klub vždy so cťou a dobrými výsledkami. Mrzí nás, že nám neprihlásenie oznámili až po uzávierke," spomína Droppová.

Dievčatám bolo z verdiktu do plaču. „Moje prvé myšlienky smerovali k tomu, čo bude ďalej. Kde budem teraz hrávať a čo bude s ostatnými babami," opisuje hráčka Rebeka Žihlavníková. Hráčky sa snažili zistiť, ako sa dodatočne prihlásiť. Iniciatívu v riešení vyvinul aj tréner Ľuboš Žihlavník. „Veľmi nám pomohol poslanec Ľubomír Kubáň, ktorý vybavil stretnutie s Ľubomírom Golisom," priznal Ľuboš Žihlavník. Ľubomír Golis je generálnym riaditeľom a predsedom predstavenstva MFK Ružomberok. Bol to futbalový klub, ktorý ženský tím pre financie do nového ročníka neprihlásil. Podobne dopadlo aj B-mužstvo mužov. „Hoci si uvedomujeme, že zo športového hľadiska nie je toto rozhodnutie optimálne, klub si vzhľadom na danú situáciu nevyhnutne musel určiť priority," písalo sa v stanovisku klubu, ktorý nepodal prihlášky kvôli financiám.

Foto: Futbalistky MFK Ružomberok/ Facebook

„Pán Golis nás prijal veľmi ochotne a nakoniec sme sa dohodli, že polovicu nákladov na chod ženského tímu bude znášať klub a druhých 50 percent si pokryjeme sami," zreprodukoval Ľuboš Žihlavník, ktorý sa svojich trénerských odmien vzdá v prospech ženského tímu. „Po debate s trénerom bola ženám prisľúbená aj finančná podpora," zareagoval generálny riaditeľ MFK Ružomberok Ľubomír Golis pre naše noviny.

Prihlásené po termíne

Po finančnej otázke museli vyriešiť aj otázku prihlásenia sa do súťaže. „Nevedeli sme, či sa dá prihlásiť dodatočne. Pomohli nám s tým Erik Kendera a Peter Tomko, ktorí vybavili, že nás do súťaže prijali aj po termíne a tiež nám zabezpečili účasť v Slovenskom pohári žien," povedal Žihlavník s tým, že do zápasového kolotoča vstúpia Ružomberčanky pohárovým zápasom 23. augusta, keď bude ich súperom družstvo zo Zlatých Moraviec. O týždeň neskôr si v II. lige žien zahrajú 29. augusta s Oravským Podzámkom, 6. septembra s Košicami či 12. septembra proti Michalovciam.

Ženy trénujúce po koronapauze štyrikrát za týždeň chodievali na tréningy samé, aby čo najviac šetrili rozpočet. „Tie staršie vozili na svojich autách tie mladšie, klub v tomto smere nemal s nami žiadne náklady, keďže ešte aj oddiel v Hubovej nám umožnil trénovať v ich areáli bezodplatne," poznamenal s vďakou Žihlavník.

Aj napriek tomu, že klub spočiatku so ženami nepočítal, nakoniec sú v klube radi, že sa ženský tím v Ružomberku zachoval. „Dôležité je, že ženy v tejto novej sezóne štartovať budú," povedal Golis.
„Sme neskutočne rady a vážime si, že nás podporili hlavne ľudia v okolí a aj klub," povedala Droppová, keď už bolo isté, že ružomberské futbalistky budú štartovať v lige aj pohári. Ciele majú nastavené vysoko. „V lige chceme hrať o postup do prvej ligy a v Slovenskom pohári by sme si konečne chceli zahrať semifinále," povedala Žihlavníková. Minulú sezónu Ružomberčanky do semifinále postúpili, no kvôli koronakríze sa zápasy zrušili a neskôr sa už nedohrali.

Tréner Žihlavník na záver dodal, že radi medzi sebou privítajú aj nové dievčatá a zároveň ďakuje všetkým sponzorom, ktorí družstvo finančne podporili.

Yellcuisine: Moderné prostredie s gurmánskym zážitkom

Novootvorená reštaurácia na Bystrickej ceste v Ružomberku láka predovšetkým na kvalitné jedlo. Ponúka aj eventové priestory na kongresy, svadby, oslavy či rodinné stretnutia.

Budova reštaurácie Yellcuisine sa nachádza na Bystrickej ceste v Ružomberku. Foto: archív Yellcuisine

Milý personál, priestory s nádychom noblesy či dokonalý zážitok z jedla. To všetko zažijete, ak sa vyberiete do reštaurácie Yellcuisine. Odísť môžete s nasýteným žalúdkom, no predovšetkým s pocitom, že sa musíte vrátiť zas.

Skúsenosti získaval v zahraničí, dokonca aj v reštaurácii Gordona Ramsyaho

Za kvalitným jedlom v reštaurácii Yellcuisine stojí šéfkuchár Martin Halam, ktorý ako 20-ročný odišiel do zahraničia, aby sa priučil kulinárskym zručnostiam. Obklopený rôznymi vôňami, chuťami či receptami bol predovšetkým v Anglicku či Írsku. Dokonca sa môže pochváliť, že varil v reštaurácii známeho britského michelinského kuchára Gordona Ramsayho.

„Po 13 rokoch som sa vrátil na Slovensko. Založil som si rodinu a vlastnú reštauráciu v Hrabovskej doline," hovorí o svojom kuchárskom príbehu šéfkuchár Martin Hatal. Za štyri roky sa mu podarilo vybudovať stálu klientelu. Jedným zo zákazníkov bol aj Peter Šrobár, ktorý ho napokon oslovil do spoločného projektu. Ambícia vybudovať na Bystrickej ceste budovu, ktorá by spájala prácu s dobrým jedlom, sa napokon podarila. Kým jedna časť pod názvom Yellpoint ponúka dizajnové kancelárske priestory, druhá láka na kvalitné jedlo pod vedením skúseného šéfkuchára.

„Chceme prilákať nielen Ružomberčanov, ale aj pocestných, ktorí cestujú do aquaparkov či Tatier, aby po niekoľkohodinovej ceste prišli ochutnať našu vynikajúcu kuchyňu," hovorí Martin Hatala o vízii, ktorá sa napokon aj podarila naplniť.

Reštaurácia ponúka hosťom 62 miest v štýlovo zariadenom interiéri a ďalších 24 miest na letnej terase. Priestory dýchajú eleganciou a jemnosťou, dokonca môžu konkurovať tým, na ktoré sú zákazníci zvyknutí v omnoho väčších slovenských mestách. „Nehráme sa na luxusnú reštauráciu, sme otvorení pre každého," zdôrazňuje šéfkuchár Martin Hatal. Jednou z najväčších výhod reštaurácie je predovšetkým bezbariérový prístup.

Kvalitné bistro za rozumné ceny

Zárukou dobrého jedla je najmä to, že je pripravované priamo v kuchyni. „Nič nekupujeme, sami si pečieme chlieb či vyrábame rezance, iné suroviny kupujeme od lokálnych dodávateľov," hovorí o výsade reštaurácie jej manažér Stanislav Priesol.

V Yellcuisine môžete ochutnať sezónne jedlá. V lete sú to najmä šaláty a ryby, v zime zase mäsové chuťovky. Reštaurácia je otvorená od ôsmej hodiny ráno. Práve vtedy je možné objednať si raňajkové menu. „Snažíme sa robiť zdravé raňajky. V ponuke máme napríklad avokádo na toaste s paradajkami či losos s vajíčkom a domácim chlebom,

ktorý si upečieme každé ráno," vymenúva Martin Hatal.

Od jedenástej hodiny prichádza na rad obedové menu. Hostia majú na výber dve hlavné jedlá aj týždňovú ponuku, pričom reštaurácia ponúka aj vegánsku polievku či vegánske hlavné jedlo. V priestoroch reštaurácie sa nachádza aj detský kútik, najmenších zabavia hračky aj obrazovka a vedľa vonkajšej terasy máme tak tiež vonkajšie ihrisko.

Po 14. hodine si môžu hostia poštekliť chuťové poháriky akýmkoľvek jedlom z ponuky. Yellcuisine vyrába vlastnú zmrzlinu aj sorbety, ktoré sú bezlaktózové. Ďalšou dominantou sú dezerty či rôzne druhy koktejlov. Rodinné oslavy, eventy aj svadby Spodnú časť využívajú návštevníci, ktorí sa zastavia za kvalitným jedlom na kratší čas. Poschodie je určené pre tých, ktorí chcú využiť priestory na kongresy, svadobné hostiny, oslavy či rodinné stretnutia.
Priestor je rozdelený na tri sály, ktoré nesú názov Malinné, Choč a Sidorovo. Najväčšia z nich má kapacitu 143 miest. Pre intímnejšie využitie a pre menšie skupinky hostí slúži salónik.
Aj na poschodí majú hostia k dispozícii občerstvenie či terasu.
„Výhodou všetkých priestorov je stropné chladenie a kúrenie, ktoré je aj v dnešnej dobe technológií vysoký nadštandard a jeho vysoký komfort ocenia užívatelia, hlavne v lete nakoľko tento systém je úplne neagresívny na dýchací aparát nášho nájomcu alebo hosťa," vysvetľuje investor Peter Šrobár.
„Veríme že týmto našim spoločným dielom na ktorom sa podieľali architektonické štúdio DZ architekti, staviteľ CIPI, s.r.o. a ďalší subdodávatelia sa podarilo priniesť na Bystrickú cestu zaujímavú dominantu, ktorá bude slúžiť všetkým občanom Ružomberka a všetkým návštevníkom Liptova," doplnil na záver investor Peter Šrobár.

Milí Ružomberčania,

po úspešnom nultom ročníku FLD2019 sme sa začiatkom tohto roku stretli a tešili sa na tohtoročný už „ozajstný“ prvý ročník Fullových dní. Koncept tohtoročného mestského festivalu sme mali kontúrovo vymyslený už minulý rok. Všetko sme si potvrdili, rozdelili sme si úlohy a pustili sa do práce.

Počas náročných týždňov, keď Slovensko a celý svet čelil neviditeľnému nepriateľovi sme ani moc neverili, že sa tento ročník uskutoční.

Keď som 11.mája išiel na stretnutie k organizácii Fullových dní 2020 do Galérie Ľudovíta Fullu, šiel som tam s tým, že ideme urobiť tento ročník vzhľadom na situáciu ako „ONLINE“ udalosť. Prostredníctvom online nástrojov cez sociálne siete, youtube a podobne. Pri diskusii na stretnutí som si uvedomil, že aj ja som presýtený, možno aj trošku unavený z takéhoto typu akcií. Že mi chýba, tak ako aj ostatným kontakt s ľuďmi, možnosť fyzicky sa stretnúť, navštíviť sa. Na tomto stretnutí sme sa rozhodli, že budeme ďalej pracovať na pôvodnom formáte mestského festivalu a uskutočníme ho v uliciach mesta.

Rozhodli sme sa veriť, že situácia ktorej sme čelili a v podstate stále čelíme nás bude inšpirovať. Život musí pokračovať. Tešme sa preto z každej možnosti sa vidieť osobne.

Robo Kolár

Inzerujte v RK Magazíne

píšte na: inzercia@rkmagazin.sk

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Hlavným cieľom je pomoc rozvoju mesta Ružomberok a vykonávať činnosti zamerané na vytvorenie koncepcie a vízie rozvoja mesta a regiónu, čomu sú podriadené aj ďalšie ciele združenia. Inštitút RK je spoluorganizátor Fullových dní.

Fullove dni sa vyfarbia aj tento rok

Príbeh **Ľudovíta Fullu** je príbehom nadaného chlapca z Ružomberka, z ktorého vyrástol zrelý, vzdelaný, slobodný a sebavedomý Európan. Jeho mimoriadne bohaté dielo výnimočným spôsobom spája lásku k tradíciám, vidieku a folklóru s pohľadom a skúsenosťou moderného, mestského človeka. Kresby, maľby, písmo, texty, grafiky… Fullove dedičstvo je veľké, bohaté a mimoriadne pestré.

A presne takéto budú aj tohtoročné **Fullove dni** – mestský festival, ktorého poslaním je pripomínať Fullov príbeh a ponúkať jeho dielo ako inšpiráciu každému z nás. Po úspešnom nultom ročníku Fullových dní prichádza tento rok na začiatku septembra v poradí prvý ročník, ktorý opäť prináša fullovsky pestrú paletu výtvarných, hudobných, filmových, divadelných, tanečných a dizajnérskych tvorivých zážitkov.

Tento rok rozšíril festival tri dni nabité pestrofarebným programom do viacerých kútov Ružomberka, kde si návštevníci budú môcť vybrať z rôznorodej ponuky mnohých známych slovenských umelcov. Tešiť sa môžeme na hlavného headlinera – populárneho jazzmana Petra Lipu, speváka Martina Geišberga, módnu dizajnérku Lenku Sršňovú, hudobné zoskupenie FS Liptov, režiséra a vizuálneho umelca Andreja Kolenčíka, grafického dizajnéra Ondreja Jóba či bábkové divadlo Morgonrock.

Nafullovaný sprievodný program očarí netradičnou módnou prehliadkou v tradičných ľudových krojoch, fantastickou animovanou hypno show z fragmentov diel Ľudovíta Fullu, premenou autobusových zastávok na umelecké diela, galerijnými novinkami či kreatívnymi dielňami pre všetky vekové kategórie.

Kompletný program Fullových dní ako aj miesta konania nájdete na webe festivalu **www.fullovedni.sk**, stačí si už len vybrať. To najlepšie z domácej umeleckej scény na vás čaká v Ružomberku, nechajte sa pozvať!

S primátorom mesta Ružomberok Igorom Čomborom na festivalovú tému rokoval otec myšlienky festivalu Robo Kolár

3. – 5. 9. Ružomberok

. PETER LIPA . FS Liptov . LENKA SRŠŇOVÁ . GĽF outdoor
. ANDREJ KOLENČÍK . RK Jazz band . PECHAKUCHA NIGHT
. Martin Geišberg . FULLOV ZVERINEC . Bicyklom za Fullom
. FOLK-TALK FASHION SHOW . Výstava 20/20 . FULLOVINY
. FILM CAFE: PREHLIADKA ŠTUDENTSKÝCH FILMOV
. GALERIJNÝ REFREŠ . Afterka

Slovenská národná galéria
ROBO KOLÁR
Inštitút RK
Hlas, ktorý nemlčí RK MAGAZÍN
Ružomberok

Kompletný program nájdete na
fullovedni.sk